Pedagogická fakulta
Faculty of Education
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
University of South Bohemia in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra

Diplomová práce

Učitelem vytvořené učební materiály pro výuku cizích jazyků

Teacher-made Materials for English Language Teaching

Vypracovala: Lucie Čermáková
Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Dvořáková, Ph.D.

České Budějovice 2021

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu své kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 22. června 2021

…….

Lucie Čermáková

Ráda bych poděkovala vedoucí diplomové práce Mgr. Kateřině Dvořákové, Ph.D.
za cenné rady, odborné vedení, pomoc a trpělivost při zpracování této práce.

Dále bych chtěla poděkovat všem paním učitelkám, které se mnou uskutečnily rozhovor za jejich čas a ochotu.

Poděkování patří také mé rodině, která mě po celou dobu studia podporovala a byla mi oporou.

Anotace

Cílem této diplomové práce je zjistit, jaké učební materiály ve výuce anglického jazyka na 1. stupni základní školy učitelé používají a především, zda a jaké konkrétní pomůcky si vytvářejí. Dalším cílem je vytvoření sady učebních pomůcek, které se dají využít s žáky při hodinách anglického jazyka.

Teoretická část diplomové práce se věnuje charakteristice učebních materiálů pro výuku anglického jazyka na prvním stupni základní školy, především učebnicím a další doplňkovým materiálům. Zabývá se i domácími a zahraničními webovými stránkami podporujícími učitele k tvorbě vlastních učebních pomůcek.

Praktická část diplomové práce je rozdělená na dvě složky. První část se skládá ze strukturovaných rozhovorů s pěti vyučujícími základních škol. Zjišťuje, jaké pomůcky používají v jejich výuce cizího jazyka, jaké materiály si vytváří, co je hlavním důvodem tvorby těchto pomůcek a jakým způsobem je ve vyučování využívají. Druhá část je sestavená ze sady vlastních učebních materiálů pro výuku anglického jazyka na prvním stupni základní školy.

Klíčová slova: učební pomůcky, výuka anglického jazyka, 1. stupeň

Abstract

The aim of this thesis is to determine which teaching materials teachers in lower primary school use for teaching English and especially whether they prepare their own materials and what those materials are. Another aim is to create a set of teaching materials that can be used with pupils in English language lessons.

The theoretical part of the thesis is dedicated to the characteristics of teaching materials for teaching English at the lower primary level, especially course books and other additional materials. It also looks into domestic and foreign web pages supporting teachers in creating their own teaching materials.

The practical part of the thesis is divided into two parts. The first part consists of structured interviews with five primary school English teachers. It surveys which teaching materials they use in their foreign language teaching, which materials they create, what is the main reason for making these materials and in which way they use them during their lessons. The second part consists of a set of teaching materials I created for teaching English at the lower primary level.

Keywords: teaching materials, English language teaching, lower-primary

Obsah

Úvod 8

TEORETICKÁ ČÁST 9

1. Učební pomůcky 9

1.1 Učebnice 11

1.2 Pracovní listy 15

1.3 Skutečné předměty 17

1.4 Obrázkové karty 19

1.5 Tabulky 21

1.6 ICT 22

1.6.1 Počítač 23

1.6.2 Interaktivní materiály 24

2. Vytváření a výroba vlastních materiálů 25

2.1 Důvody pro vytváření vlastních materiálů 25

2.2 Kritéria pro vytváření nebo přizpůsobování materiálů 26

2.3 Překážky při vytváření vlastních materiálů 26

3. Webové stránky pro podporu učitele k vytváření vlastních materiálů 28

3.1 Domácí webové stránky 28

3.1.1 ucitelnice.cz 28

3.1.2 english-time.eu 28

3.1.3 dumy.cz 29

3.1.4 rolino.cz 29

3.2 Zahraniční webové stránky 29

3.2.1 learnenglishkids.britishcouncil.org 29

3.2.2 mes-english.com 30

3.2.3 liveworksheets.com 31

3.2.4 wordwall.net 31

PRAKTICKÁ ČÁST 32
4. Výzkumné šetření 32
4.1 Cíl výzkumného šetření 32
4.2 Metodologie výzkumu 32
4.3 Výzkumné otázky 32
4.4 Sběr dat 33
4.5 Charakteristika respondentů 33
5. Analýza a interpretace dat 35
5.1 Markéta 35
5.2 Kateřina 37
5.3 Gabriela 38
5.4 Katka 40
5.5 Petra 41
6. Shrnutí výsledků výzkumu 44
7. Výukové materiály 51
7.1 Flash cards 51
7.1.1 Příšerky 52
7.1.2 Speciální jídlo 53
7.1.3 Ovoce a zelenina - flash cards vytvořené žáky 54
7.2 Pracovní listy 55
7.3 Recept na anglické palačinky 55
7.4 Divadlo kamishibai 56
7.5 Orientace ve městě 60
7.6 Interaktivní materiály 61
8. Závěr 65
Summary 67
Seznam použité literatury 69
Přílohy 72

Úvod

Tato diplomová práce se zabývá učebními materiály a pomůckami, zejména pak těmi, které učitelé využívají při výuce anglického jazyka na 1. stupni a které si sami vytvářejí.

Jako studentka Pedagogické fakulty jsem doučovala žáka 1. stupně anglický jazyk. Začala jsem si proto tvořit různé pracovní listy, kartičky a hry, které podporovaly jeho učení se cizímu jazyku. Ve výrobě materiálů jsem viděla smysl. Chlapec byl těmito pomůckami více motivován, a to se odrazilo na jeho studijních výsledcích, které se zlepšily. Vytváření těchto pomůcek a následná práce s nimi mě oslovila. Z těchto důvodů jsem se ve své diplomové práci zaměřila na vytváření vlastních pomůcek ve výuce cizích jazyků.

Jako začínající učitel jsem se chtěla dozvědět více o učebních materiálech a pomůckách. Poznatky z výzkumu i vytvořenou sadu pomůcek pro výuku cizího jazyka budu moci uplatnit během své učitelské praxe.

Diplomová práce je rozdělena na dvě hlavní části, část teoretickou a praktickou. V teoretické části charakterizuji učební materiály pro výuku cizích jazyků na prvním stupni základní školy, především učebnice a další doplňkové materiály. Dále v této části mapuji domácí i zahraniční webové stránky podporující učitele k tvorbě vlastních učebních materiálů. Praktická část má dvě složky. V první části formou strukturovaného rozhovoru s pěti vyučujícími základních škol zjišťuji, zdali používají tyto materiály v jejich výuce anglického jazyka na prvním stupni, jaké konkrétní typy materiálů si vytváří a jakým způsobem je ve výuce používají. Ve druhé části prezentuji vlastní sadu pomůcek pro výuku anglického jazyka na prvním stupni základní školy.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Učební pomůcky

Učební pomůcky jsou předměty či objekty, které ve vyučování slouží k pochopení dané látky, napomáhají k větší názornosti a usnadňují výuku. Při správném metodickém zakomponování do edukačního procesu umožňují efektivněji dosahovat vzdělávacích cílů (Dostál, 2008). Ve školním procesu jsou důležité, protože pomáhají zlepšit živost a reálnost jazyka ve třídě. Pokud se žáci mají na co dívat, udržuje to jejich pozornost a hodina je zajímavější. Lze je užívat v kterékoliv fázi lekce. Napomáhají při představování nových slovíček, tématu, gramatiky a také při přezkoušení určité látky (Doff, 1988). Důležitý je také výběr učebních pomůcek, jelikož mají vliv na výchovně vzdělávací proces a efektivnost výuky. Měly by být poutavé, zajímavé, bezpečné a odrážet skutečnost. Učitelé je volí přiměřeně k věku žáků. Před použitím by měli vždy zkontrolovat jejich stav, respektive funkčnost. Je zapotřebí mít na paměti, že nadbytečné používání názorných pomůcek může být brzdou rozvoje abstraktního myšlení žáků. Jejich používání je jen prostředkem, nikoliv cílem výuky (Komosný, 2013). Před výběrem samotných učebních pomůcek by mělo být rozhodnuto o cílech výukového programu příslušné školy a poté by měly být hledány pomůcky a materiály, které s těmito cíli souvisí. (Brewster a kol., 2004)

Existují různé klasifikace učebních pomůcek. Maňák (2003), Rambousek a kol. (1989) a Geschwinder a kol. (1995) dělí pomůcky obecně bez ohledu na vyučovaný předmět či věk žáků. Podle Maňáka (2003) jsou didaktické prostředky základním prvkem výchovně vzdělávacího procesu, ve kterém na sebe navzájem působí čtyři komponenty – obsah výuky, učitel, žák a didaktické prostředky. Klasifikuje základní učební pomůcky:

- Skutečné předměty (přírodniny, preparáty, výrobky)
- Modely (statické a dynamické)
- Zobrazení:
    a) obrazy, symbolická zobrazení

b) statická projekce (diaprojekce, epiprojekce, zpětná projekce)
c) dynamická projekce (film, televize, video)

- Zvukové pomůcky (hudební nástroje, gramofonové desky, magnetofonové pásky)
- Dotykové pomůcky (reliéfové obrazy, slepecké písmo)
- Literární pomůcky (učebnice, příručky, atlasy, texty)
- Programy pro vyučovací (Maňák, 2003: 50)

Rambousek a kol. (1989) člení učební pomůcky na originální předměty a reálné skutečnosti, do kterých zařazuje přírodniny, výrobky a výtvory, zvuky, jevy a děje. Dalším kritériem dělení je zobrazení a znázornění předmětů a skutečnosti, kam patří modely a zvukové záznamy. Jako další uvádí textové pomůcky – učebnice, pracovní materiály, doplňkovou a pomocnou literaturu. A posledními kritérii jsou pořady a programy prezentované didaktickou technikou a speciální pomůcky, konkrétně žákovské experimentální soupravy a zaměstnávací pomůcky. Geschwinder a kol. (1995) dělí prostředky na materiální a nemateriální. Mezi materiální řadí vyučovací pomůcky, žákovské pomůcky (potřeby), učebny a jejich vybavení a didaktická technika. Do nemateriálních spadají vyučovací metody, organizační formy a vyučovací zásady.

Učební pomůckou může být cokoli, pomocí čehož lze podporovat proces učení. Ten také může být podporován prostřednictvím sluchového vjemu nebo zraku. Pomůcky využívané ve výuce cizího jazyka můžeme rozdělit na tři typy – vizuální pomůcky, audio pomůcky a audio-vizuální pomůcky. Pomůcky, které využívají zrakové vnímání, se nazývají vizuální pomůcky. Mezi ně patří skutečné předměty, modely, obrázky, tabulky, mapy, obrázkové karty, flanelová tabule, nástěnka, klasická černá či bílá tabule, zpětný projektor, diapozitivy atd. Pomůcky zahrnující sluchové vnímání, například rádio, jsou nazývány audio pomůcky. Pomůcky, které lze vnímat jak zrakem, tak sluchem jsou označovány jako audiovizuální pomůcky. Typickým příkladem je zde video. (Shafique, 2016)

Vizuální pomůcky jsou podstatné při výuce cizího jazyka mladších žáků. Je zapotřebí žákům předat informace tak, aby zůstávaly v jejich dlouhodobé paměti, a k tomu slouží

vizuální pomůcky. Brzy si uvědomí, že existuje úzká souvislost mezi vizuálními informacemi a mluveným slovem. Petty (2013) uvádí hlavní výhody těchto pomůcek:

- Upoutávají pozornost.
- Přinášejí změnu.
- Podporují konceptualizaci – lepší porozumění pojmům a myšlenkám vizuálně než verbálně.
- Jsou snáze zapamatovatelné než verbální informace.
- Jsou projevem učitelova zájmu.

Dle Valeho (1995) učitelé mohou používat vizuální pomůcky pro:

- Podporu a porozumění.
- Vyjádření významu slovní zásoby.
- Rychlé a podpůrné čtení.
- Vizuální propojení rodného jazyka s angličtinou.
- Poskytnutí podpory a motivace pro rané čtení a psaní v angličtině.
- Překonání komunikační bariéry.

1.1 Učebnice

V této kapitole se budu zabývat výhodami a nevýhodami učebnic, druhy cvičení, které dnešní učebnice anglického jazyka nabízejí a doplňkovými materiály. Závěrem této kapitoly se zmíním o nejpoužívanějších učebnicích, s kterými jsem se během své učitelské praxe setkala.

S učebnicí pracuje téměř každý učitel a student. Slouží jako základ jazykové výuky. Na některých školách jsou považovány za samozřejmost, v jiných nemusí být použity vůbec. Učitel pak pracuje podle sylabu nebo podle svého vlastního programu. Někteří užívají učebnici a doplňkové materiály podle potřeby takzvaně selektivně, ne nutně postupně a doplňují ji dalšími materiály. (Ur, 1996)

Používání učebnic ve výuce cizích jazyků má své výhody i nevýhody. Některé výhody učebnic spočívají v tom, že poskytují jasný rámec. Učitel i žáci vědí, kam se ubírají, a co bude následovat. Má předem danou strukturu. Učebnice píší zkušení učitelé, proto

zahrnují cíle ze sylabu. Pokud bude sylabus systematicky dodržován, zahrne pečlivě naplánovaný a vyvážený výběr jazykového obsahu. Také poskytují učitelům hotový materiál, díky němuž je plánování výuky méně časově náročné. Knihy jsou nejlevnější způsob, jak poskytnout výukové materiály pro každého žáka. Alternativy, jako jsou sady kopií nebo počítačový software, budou pravděpodobně dražší ve srovnání s množstvím poskytovaného materiálu. Učebnice je považována i jako výhodný balíček. Je vázána tak, aby její komponenty držely pohromadě a zůstaly v pořádku. Je lehká a dostatečně malá, aby se snadno přenášela. Není závislá na dodávce elektřiny. Velkou výhodu poskytuje učitelům, kteří nejsou zkušení nebo si občas nejsou jisti svou znalostí jazyka. Dává jim užitečné rady, vedení a podporu. Kromě toho poskytuje i žákům určitou autonomii. Mohou se pomocí učebnice samostatně učit nové věci. Žák bez učebnice je více závislý na učiteli. (Ur, 1996; Johansson, 2006)

Jak bylo uvedeno výše, učebnice mají také nevýhody. Každá třída, ve skutečnosti každý žák má vlastní učební potřeby. Jednotlivým žákům vyhovují různé typy učebnic. Témata, kterými se učebnice zabývá, nemusí být pro konkrétní třídu nutně podstatná nebo zajímavá. Je částečně i omezující. Její nastavená struktura a posloupnost může brzdit iniciativu a kreativitu učitele a vést k nudě a nedostatečné motivaci žáků. Další nevýhodou může být stejnorodost. Učebnice mají vlastní zdůvodnění a přístup k vyučování. Nezajišťují různé úrovně schopností a znalostí nebo stylů učení a strategií, které existují ve většině tříd. Některým učitelům připadá příliš snadné nekriticky následovat učebnici místo užívání své iniciativy, mohou se cítit, že fungují pouze jako zprostředkovatelé jejího obsahu namísto toho, aby učili sami. (Ur, 1996; Johansson, 2006)

Učebnice pokrývají různé druhy úkolů a cvičení. Jedná se o výslovnostní cvičení, představení nové slovní zásoby, gramatické vysvětlení a cvičení, nahrávky pro poslechová cvičení, komunikační úkoly, čtecí a psací úkoly, krátké a dlouhé čtecí texty, práci se slovníkem a spoustu zábavných aktivit. Některé texty mohou být pro žáky příliš jednoduché, a proto je zapotřebí, upravit je pro konkrétní skupinu žáků. Pokud jsou obtížné, můžeme je použít, ale s předchozí pečlivou výukou slovní zásoby či úvodní diskusí o tématu. Text může být neuspokojivý, i když je na správné úrovni,

protože je obsahově nudný nebo triviální. Také všechny texty v knize mohou být stejného žánru, stylu nebo příliš podobné svým tématem. Zájem o text lze vyvolat například originálními úkoly a problém stejnosti žánru lze vyřešit poskytnutím doplňujících textů. (Ur, 1996)

Spousta učitelů používá jen jednu učebnici, prochází ji se svými žáky od začátku do konce a jednotlivé lekce zakončují testy. Jiní jsou schopni používat materiály z několika různých knih a podle potřeby je upravit a doplnit originálními materiály, které sami vyrobili. Je to vzácné, setkat se s učitelem, který ve větší či menší míře nevychází jen z publikovaných učebních materiálů, protože výroba vlastních materiálů je poměrně obtížná a časově náročná. Mnoho učebnic je obecných v tom, že jsou navrženy tak, aby uspokojili mezinárodní trh. Nezaměřují se na jednu konkrétní skupinu žáků, ale jsou orientované globálně (Brewster a kol., 2004). Někdy může učebnice cizího jazyka fungovat jako doplněk výuky. Avšak většině učitelů poskytují obsah lekcí, rámec jazykových dovedností a praktik, jimiž se studenti během vyučování zabývají. (Wen-Cheng a kol., 2011)

Mnoho dnešních učebnic cizích jazyků obsahuje různé doplňky. Jde o pracovní sešity, audio CD a interaktivní materiály. V některých učebnicích, především pro mladší ročníky, žáci najdou vystřihovánky nebo samolepky. Během své učitelské praxe jsem zaznamenala jako nejpoužívanější učebnice nakladatelství Oxford University Press. Jsou to učebnice *Project, Chatterbox, Happy House* a na ní navazující *Happy Street*. Jako žákyně základní školy jsem měla možnost pracovat nejprve s učebnicí *Chatterbox* a následně s učebnicemi *Project*.

Učebnice *Project* je určená pro žáky od pátých tříd. Každý díl kurzu *Project* obsahuje učebnici, pracovní sešit, audio CD a metodickou příručku pro učitele, ve které najdeme doplňkové materiály spolu s testy. Učebnici provází animované karikatury, které jsou v pozdějších úrovních kurzu nahrazeny fotopříběhem. Na webových stránkách Oxford University Press je ke každé lekci připraveno několik gramatických cvičení k procvičování a možnost poslechu audio nahrávek souvisejících s učebnicí.

Chatterbox je čtyřdílná učebnice pro žáky od třetích nebo čtvrtých tříd. Učení angličtiny probíhá přes zábavná komiksová dobrodružství na pokračování, dále i přes hry, soutěže, křížovky a písničky. Učebnice nabízí také pracovní sešit a pro učitele je jako doplňkový materiál k 1. a 2. dílu učebnice určen *Chatterbox Activity Resource Pack*, který obsahuje metodickou příručku, obrázkové karty, kopírovatelný materiál pro výtvarné aktivity a hry a spoustu dalších nápadů na zpestření výuky.

Učebnice *Happy House* jsou určené pro žáky v první a druhé třídě. *Happy Street* jsou určené pro žáky, kteří již čtou a píší. Seznamují děti s angličtinou prostřednictvím dobrodružných příběhů veselé rodiny. Učebnice jsou doplněny pracovními sešity s motivačními samolepky, vystřihovánky, omalovánky a anglicko-českým slovníkem. K učebnicím patří také audio CD s písničkami a příběhy z *Happy House* či *Happy Street*. Nabízí i další doplňkové materiály pro učitele jako jsou maňásci, karty s příběhy, masky hlavních hrdinů, karty s obrázky, plakáty, kopírovatelné výukové materiály v *Teacher´s Resource Book*, metodickou příručku a *iTools disk* pro interaktivní tabule s DVD klipy, testy a šablonami pro vytváření vlastních pracovních listů.

Wen-Cheng a kol. (2011) zmiňují, že učebnice a s ní související výukové a učební materiály jsou neustále přizpůsobovány rostoucím a měnícím se požadavkům učení cizího jazyka. Brewsterová a kol. (2004) upozorňují, že pro učitele mohou být výchozími body při výběru učebnice katalogy vydavatelů nebo informace na zadní straně knihy. Tyto informace nám ne vždy řeknou dost. Prospěšné je podívat se i do obsahu učebnice. Gall (1981) uvádí, že výběr učebnice anglického jazyka je ovlivněn cílovou skupinou a perspektivou použití. Při výběru správné učebnice závisí především na úrovni angličtiny žáků. Učebnice pro mladší žáky se soustředí na orální a sluchový výcvik, který poskytne podklad pro budoucí učení. Čím jsou žáci starší, přidává se čtení a psaní. Wen-Cheng a kol. (2011) zmiňují několik modelových standardů k hodnocení účinnosti učebnic. Pohlíží se na to, zda učebnice propojuje všechny čtyři jazykové dovednosti – mluvení, poslech, čtení a psaní. Receptivní dovednosti jako je poslech či čtení by měly předcházet dovednostem produktivním – psaní a mluvení. Dalším kritériem je integrování sluchového, orálního, vizuálního a kinestetického stylu učení a zahrnování různých metodik a technik. Dále zda v učebnici najdeme cvičení nejen

k individuální práci, ale také k párové či skupinové a zda jich je tam dostatek. Po ukončení lekce se mohou vyskytovat závěrečné testy či sebehodnocení. Ilustrace, velikost písma a rozložení jsou také jedním z důležitých aspektů při výběru vhodné učebnice.

1.2 Pracovní listy

Pracovní listy slouží jako doplněk k učebnici či pracovnímu sešitu. Učitelé je také využívají k tomu, aby zjistili, zda žáci porozuměli probranému učivu. Některé pracovní listy mohou být přímo součástí učebnice. Další lze pořídit jako sady doplňkových materiálů, jiné lze nalézt na internetových stránkách jednotlivých vydavatelství či učebnic. Oxford University Press nabízí některé pracovní listy na svých webových stránkách volně ke stažení například k učebnicím *Chit Chat*. *Happy House/Happy Street* a *Chatterbox* zprostředkovávají pracovní listy v učebnicích pro učitele. Nakladatelství Nová škola doporučuje jako doplňkový materiál pracovní listy pro žáky 1. – 3. tříd k učebnicím *Listen and Play*.[1] Nakladatelství Fraus nabízí Procvičovací karty na celý školní rok k výuce anglického jazyka žákům 3. – 5. ročníků nebo dále například k učebnici *MATT the Bat* i Kopírovatelné materiály pro učitele.[2] Na svých webových stránkách také poskytuje velký počet pracovních listů pro výuku cizího jazyka ke stažení.[3]

Spousty pracovních listů si učitelé tvoří sami. Mohou napomáhat při organizování ústních aktivit ve dvojicích a malých skupinách a také mohou být použity pro jednoduché čtení a psaní úkolů. Listy učitelé tvoří především tehdy, pokud v jejich učebnici není dostatek cvičení, nevyhovují potřebám studentů nebo jsou nezajímavé. Pracovní listy lze vytvořit pro ústní cvičení, písemné cvičení, čtení, psaní, gramatické cvičení, rozvoj slovní zásoby a také pro ověření znalostí ve formě testu. Doff (1988)

[1] Zdroj: https://www.nns.cz/blog/anglicky-jazyk/

[2] Zdroj: https://ucebnice.fraus.cz/cs/rodicum/procvicovani/procvicovaci-karty

[3] Zdroj: https://fred.fraus.cz/qf/cs/ramjet/knihovna?formId=ONPPRNWPX47JRNPMMHTVCNHFU63JHP36&frm.subjectSelect%3Aopen=82&frm.slides=&frm.q=&frm.q%3Aquery=&frm.pageSize=10&frm.q%3Atitle=&frm.subjectSelect=82&frm.q%3AschoolLevelId=&frm.classSelect=1

uvádí, že pracovní listy šetří čas ve vyučovací hodině, protože učitel nemusí psát informace na tabuli, naopak zaberou nějaký čas na přípravu. Výhodou je, že se dají znovu použít. V listech vytvořených elektronicky, lze provádět pozdější úpravy pro potřeby konkrétních žáků. Pro studenty jsou příjemnou změnou.

Úspěšné pracovní listy by měly podle Doffa (1988) obsahovat:

- Dostatečný počet cvičení.
- Učivo, které je žákům dobře známo.
- Jasné a srozumitelné instrukce v cizím jazyce případně mateřském.

Dále by měly být sestaveny tak, aby žáci byli schopni úkoly provádět samostatně, aniž by museli požádat učitele o pomoc. Cvičení by mělo trvat alespoň několik minut a mělo by být pro žáky atraktivní. Učitelé by měli zvážit, zda je vhodný pracovní list pro určitou třídu, kolik času zabere a promyslet jaká příprava by měla předcházet.

Při vytváření pracovních listů učitel přemýšlí o tom, jak jej žáci budou používat. Zvažuje, zda jim mají umožnit pracovat ve dvojicích a procvičovat poslech a mluvení, nebo pracovat samostatně a procvičovat si čtení a psaní. Podle Brewsterové a kol. (2004) je dobré, když si učitel pracovní list sám vyzkouší před tím, než ho aplikuje s žáky ve třídě a položí si následující otázky:

- Jsou jasně stanovené cíle v pracovním listu? Poznají žáci, co procvičují?
- Musí být na listu napsané instrukce v angličtině či v rodném jazyce, nebo bude instrukce učitel vysvětlovat ústně?
- Je vynecháno dost místa pro doplňování znaků, slov, čísel či kreslení obrázků?

Také není patřičné na jeden list papíru umístit příliš mnoho informací. List poté vypadá nepřehledně a žáka může demotivovat. Vhodnější je zaměřit se na jeden bod učení jazyka, aby žáci měli jasno v tom, co procvičují.

Pracovní listy orientované na ústní cvičení podporují spolupráci. Pozornost zaměřují na aktivitu, ne na učitele ani zbytek třídy. U listů zaměřených na čtení a psaní je zapotřebí zvážit úroveň cvičení, stanovit dovednosti, které rozvíjí a zajistit dostatek kopií pro každého žáka, případně do dvojic. Dovolují studentům pracovat jejich vlastní rychlostí. Rychlejší žáci stihnou více cvičení. Kontrola správnosti může probíhat

hromadně s celou třídou, výměnou listů mezi žáky navzájem, učitelem, který cvičení opraví do následující hodiny. Pro případ, že žáci nestihnou cvičení dokončit, učitel může listy vybrat a následující hodinu znovu použít. (Doff, 1988)

Brewsterová a kol. (2004) zmiňují, že na pracovní listy je vhodné pořídit desky s košilkami, do kterých si žáci listy zakládají. Mají je tak vždy po ruce pro případnou další práci či slouží jako podklad učení. Listy mohou žáci také zakládat či lepit do svých školních sešitů.

Učitelé nemusí vymýšlet vlastní originální texty, mohou zajímavě upravit cvičení například v učebnici. Nejčastější typy cvičení v pracovních listech, které jsem během své praxe zaznamenala, jsou tyto:

- Spoj.
- Napiš větu ve správném pořadí.
- Seřaď písmena do správného pořadí.
- Doplň chybějící písmena.
- Doplň chybějící slova.
- Odpověz na otázku.
- Utvoř větu/otázku/odpověď.
- Zakroužkuj správné.

Ukázky jednotlivých typů cvičení jsou vložené v Příloze č. 1.

Doff (1988) k tomu dodává, že je užitečné, pokud si učitelé mohou vybudovat soubor pracovních listů, které následně pravidelně užívají jako alternativu nebo doplněk učebnice. Zakládají listy do desek a řadí je podle lekcí nebo typu aktivit.

1.3 Skutečné předměty

Skutečné předměty jsou nejjednodušším druhem vizuálních pomůcek ve třídě, protože nevyžadují žádnou zvláštní přípravu. Jednoduché věci lze použít nejen pro výuku slovní zásoby, ale také k procvičování gramatických struktur a popisu situací. Následující postup ukazuje několik příkladů využití reálných předmětů, jako je čaj, čajová lžička, hrnek, konvice, vařící voda, krabička čaje a cukr. (Doff, 1988, s. 83)

- Popis přípravy čaje: *1. Open the packet.*
  2. Put some tea in the pot.
  3. Pour water into the kettle and turn it on.
  4. Pour boiling water into the pot.
  5. Add a teaspoon of sugar.
- Rozhovor: *„How much is a packet of tea?“*
  „It´s £2.“

Doff (1988) prezentuje možnosti využití skutečných předmětů ve výuce. Jsou vhodné při výuce místních předložek, barev, tvarů a porovnávání velikostí. Dále jsou upotřebitelné ve větách, kde říkáme, že něco je vyrobeno z něčeho, či ve větách *Is there …?* a *Are there …?*. Učitelé umísťují předměty do krabice nebo tašky a žáci hádají, co je v ní ukryto – *Is there a book in the box?* Z vlastních praktických zkušeností vím, že pomocí skutečných předmětů lze úspěšně prezentovat především tematické okruhy jako např. barvy, oblečení, hračky, zvířata v plyšové podobě, školní pomůcky, části lidského těla, jídlo a pití. I jednotliví žáci se mohou stát takzvaně učební pomůckou, když pantomimicky předvádí určitou činnost nebo věc a ostatní hádají, co to je. Na 1. stupni žáci takto nejčastěji vyjadřují různé sporty, hru na hudební nástroj, povolání či napodobují zvířata. Dále na skutečných předmětech mohou procvičovat některé gramatické oblasti jako např. množné číslo nebo řadové číslovky.

Množné číslo

Žáci mohou do výuky přinést ovoce, které jim poslouží jako vyučovací pomůcka. Učitel se žáků ptá, pomocí otázky *What´s this?*, na kousky ovoce, které si přinesli. Žáci postupně odpovídají větou *This is a ...* Učitel naváže na to, že některé druhy ovoce se jim vyskytly ve třídě víckrát. Na základě toho vyvozují množné číslo *a banana – two bananas*. Je vhodné, aby měl vyučující připravených několik stejných kousků ovoce pro případ, že by se ve třídě žádné nevyskytlo víckrát.

Řadové číslovky

Stejně jako v předchozí aktivitě požádáme žáky, aby do školy přinesli plyšová zvířátka nebo např. svou oblíbenou hračku. Několik zvířátek seřadí do zástupu a vyvozují řadové číslovky. Následně žáky rozdělíme do skupinek. Každá obdrží od vyučujícího papír s prázdnou tabulkou. Počet rámečků v tabulce je podle počtu zvířátek ve skupině. Jedna skupinka seřadí zvířátka do zástupu tak, aby ostatní žáci neviděli jejich pořadí (např. seřadí je stranou, zakryjí mikinami). Nyní skupina, která má své hračky v jednom zástupu popisuje ostatním anglicky jejich pořadí např. *The fourth is the bear. The second is the fish.* Žáci se v popisu střídají. Zbylé skupiny zapisují (zakreslují) zvířátka ve správném pořadí do tabulky.

Obrázek 1 – Ukázka aktivity Řadové číslovky

	group A	group B	group C
1st			
2nd	*fish*		
3rd			
4th	*bear*		
5th			

1.4 Obrázkové karty

Obrázkové karty (anglicky *flash cards*) jsou kartičky s jednoduchými obrázky. Nejčastěji slouží k představení a následnému procvičování slovní zásoby a k procvičování gramatických struktur. Učitelé si mohou kartičky zakoupit či volně stáhnout hotové, mohou si je nakreslit nebo vytvořit z fotografií, plakátů či obrázků. Jsou nedocenitelné hlavně u mladších žáků. Výhodou těchto pomůcek je to, že jsou skladné a mohou se opětovně použít se stejnou třídou i dalšími ročníky. A pokud jsou karty laminovány, vydrží déle. Mnoho dnešních učebnic je nabízí v rámci celé učební sady. Doff (1988) ve své knize zmiňuje parametry pro vlastní výrobu flash cards. Karty by měli být velké nejméně 20 x 14 cm a nakreslené silnější stopou pera, aby byly jasně vidět. Obrázky lze vystřihnout z časopisu a nalepit na bílý tvrdší papír, pro žáky je to často zajímavější.

Obrázek 2 – Flash card [4]

Obrázek 3 - Flash card [5]

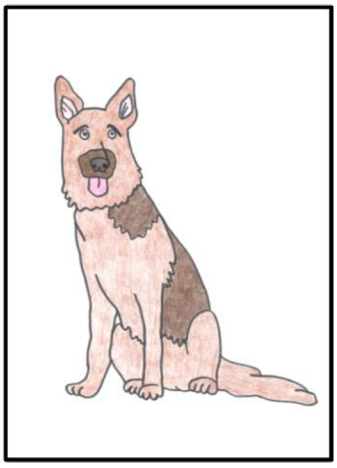

Obrázek 4 - Flash card [6]

Do tvorby obrázkových karet může učitel zapojit i své žáky. Ti mohou pomoci například s vybarvováním učitelem předem připravených obrázků nebo v rámci dalších předmětů s celkovou tvorbou karet. Časté je spojení mezipředmětových vztahů anglického jazyka s výtvarnou výchovou. (Brewster a kol., 2004)

Obrázek 5 – Ukázka flash cards vytvořených žákem

[4] Ukázka flash card k učebnici Happy House, zdroj: https://dokumen.tips/documents/happy-house-1-flashcards-566ca4af40542.html
[5] Ukázka flash card vytvořené učitelem, zdroj: vlastní
[6] Ukázka flash card vytvořené z fotografie, zdroj: vlastní

Karty se slovíčky (anglicky *word cards*) jsou podobné obrázkovým kartám. Jsou často menších rozměrů a pomáhají žákům si zapamatovat slova. Urová (1996) zmiňuje, že bývají vyráběné po sadách. Některé sady karet neobsahují pouze vytištěná slovíčka, ale nabízí krátké úkoly. U takovéto karty student píše odpověď na samostatný papír a pak si ji vymění za jinou a zpracovává tolik karet, kolik má času. Odpovědi jsou často k dispozici pro samostatnou kontrolu na nějakém centrálním místě v místnosti nebo na zadní straně karty. Aby byly trvalé a mohly se znovu použít, učitelé je laminují. Výroba těchto karet vyžaduje více úsilí a času, ale jsou pro žáky přitažlivější na pohled a práci s nimi. Mají na výběr, jaké karty udělají a v jakém pořadí. Lze měnit počty a typy poskytovaných úkolů.

Obrázek 6 - Ukázka word cards

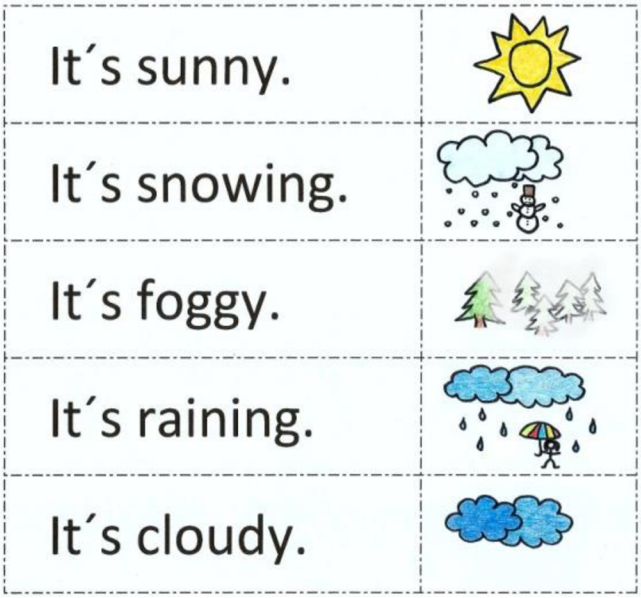

1.5 Tabulky

Jak již bylo výše zmíněno, na flash cards jsou zachyceny jednoduché obrázky (jeden objekt nebo akce). Učitelé často chtějí zobrazit více komplexních vizuálních informací například řadu obrázků, které vypráví příběh (denní rutiny) nebo diagram ukazující, jak určitý stroj pracuje. Vhodným způsobem, jak tyto informace předat je formou tabulek (anglicky *charts*). Jde o velké listy papíru, které učitelé mohou držet tak, aby na ně žáci viděli, nebo je připnout na zeď či tabuli. (Doff, 1988)

Obrázek 7 – Ukázka chart

Tabulky mají oproti kreslení na tabuli podle Doffa (1988) následující výhody:

- Šetří čas ve vyučovací hodině.
- Pečlivě nakreslené tabulky jsou pro žáky více přitažlivé.
- Lze je užít znovu k ověření, zda žáci látku umí, k procvičování, pro různé časy nebo je může využít jiný učitel.

Tabulky jsou uplatnitelné i při čtení jako zobrazení informací z textu. Slouží k lepšímu pochopení a zaujetí žáků. Proto se často využívají před čtením textu. Jazyk je pak představován zajímavějším způsobem. (Doff, 1988)

1.6 ICT

Ačkoli učebnice mohou většině učitelů poskytnout dostatek materiálů, mnozí rádi čas od času používají i jiné materiály, aby svým žákům poskytli rozmanitost a vyhověli tak potřebám konkrétní třídy (Brewster a kol., 2004). Jednou z možností je využívání ICT ve výuce.

Zkratka ICT pochází z anglického názvu *Information and Communications Technology* v českém jazyce Informační a komunikační technologie. Klement a kol. (2017) uvádí jednu z velkých výhod využívání ICT a tou je zastoupení několika didaktických funkcí najednou. Patří sem přenos a sdílení informací řízení procesů a činností, sběr, uchování a zpracování dat a také zjišťování zpětné vazby. Krpejšová (2019) ve své práci zmiňuje, že ICT velmi úzce souvisí s anglickým jazykem, který je základním jazykem tvůrců technologií. Díky tomu je dnes dětem bližší, protože se s ní setkávají téměř každý den a porozumění jazyku se tak stává potřebnější. I samotní žáci oceňují, pokud učitelé do výuky zařadí ICT. Zaměřím se na ICT, které by mohly být využitelné při výuce anglického jazyka na 1. stupni ZŠ.

ICT ve výuce anglického jazyka rozvíjí řečové dovednosti, poslech a mluvení s porozuměním i čtení a psaní s porozuměním (Krpejšová, 2019). Jedny z nejpoužívanějších technologií na školách jsou počítače či tablety, které poskytují žákům jazykové programy. V několika třídách se dnes stále můžeme setkat s využíváním audio zařízení, jako je například CD přehrávač, i když ve většině škol jej nahradily počítače. Někteří učitelé mají k dispozici interaktivní tabule a s nimi související interaktivní učebnice.

1.6.1 Počítač

Počítače jsou dnes považovány za důležitou vyučovací pomůcku jak pro učitele, tak i pro žáka. V dnešní době je třeba, aby žáci byli počítačově gramotní. Počítače umožňují individuální práci, žáci mohou postupovat svým vlastním tempem a mnoho programů zahrnuje zařízení pro kontrolu. Žáci považují užívání počítačů za atraktivní a motivující. Zpočátku může chvíli trvat, než se žáci naučí pracovat v daném výukovém programu. (Ur, 1996)

Při užívání počítačů ve vyučovacím procesu by měl učitel dávat pozor na několik stanovisek, aby bylo využití co nejvíce účelné. Dle Riese a Kollárové (2004, s. 148) by měl zohlednit:

- na co chce program využít
- jaká je úroveň znalosti žáků a jejich věk

- zda program naplňuje sylabus vyučovaného předmětu
- jasnost a přehlednost instrukcí programu na obrazovce a jednoduchost ovládání
- jazykovou úroveň programu
- zda je program autorský, učitel může doplňovat zásobu materiálů v programu, nebo neautorský, uzavřený
- zda program umožňuje větvení a tím i individuální tempo postupu pro jednotlivé žáky
- zda testovací program poskytuje možnost učitelské kontroly výsledků

S použitím počítačů souvisí dnes i využití internetu, který slouží především ke komunikaci, spolupráci, výzkumu, zveřejnění a šíření informací. Internet může být využíván během výuky, dále i po vyučování při vypracování domácích úkolů (Ries a Kollárová, 2004). Vzhledem k současné epidemické situaci je internet nezbytný výukový prostředek. Při distanční výuce učitelé komunikují s žáky pomocí internetových platforem či služeb. Součástí vyučování může být webový program Google Classroom, který může částečně nahrazovat žákův sešit. Umožňuje vytvářet, rozesílat či hodnotit výukové materiály. Dále na internetu mohou žáci najít mnoho webových stránek zaměřených na procvičování jazyka a prohloubit si tak své znalosti.

1.6.2 Interaktivní materiály

Interaktivní výukové materiály patří mezi digitální zdroje. Můžeme je zobrazit na interaktivní tabuli, což je velká plocha, která reaguje na dotyk. Cílem je maximální názornost zobrazovaného obsahu. Tato technika se používá většinou ve spojení mezi počítačem a dataprojektorem (Komosný, 2013). Tabule se ovládají pomocí prstu nebo dotykového pera.

Interaktivní materiály obsahují prvky ve formě médií, které vtahují žáky do výuky. Šetří čas v hodině, stačí otevřít interaktivní učebnici a žáci mohou pracovat, namísto zdlouhavého přepisování cvičení na tabuli. Stejně jako u všech elektronických zařízeních, tak i tady může dojít k poruchám či výpadku elektřiny.

2. Vytváření a výroba vlastních materiálů

Někteří učitelé mají přístup k celé řadě učebnic a doplňkových materiálů a někteří následují jednu předepsanou učebnici. Jiní nepoužívají nebo nemají učebnice a vyrábějí si vlastní materiály. Moonová (2005) konstatuje, že učebnice jsou určené pro široké publikum a může se stát, že ta naše nebude plně uspokojovat specifické potřeby žáků. To přiměje mnoho učitelů, aby si přizpůsobili stávající nebo vytvořili své vlastní materiály. Howardová a Majorová (2004) uvádí, že i přes současnou bohatou škálu komerčně dostupných výukových materiálů pro anglický jazyk mnoha učitelů nadále vyrábí své vlastní materiály.

2.1 Důvody pro vytváření vlastních materiálů

Existuje celá řada způsobů k tvorbě vlastních materiálů. Důvody proč učitelé vytvářejí nebo nevytvářejí své vlastní materiály, závisí na mnoha faktorech. Podle Howardové a Majorové (2004) učebnice cílí na celosvětový trh a nezaměřují se na žádnou konkrétní skupinu žáků. Pro řadu škol mohou být materiály vyrobené učiteli tou nejlepší volbou, pokud jde o rozpočet školy. Moonová (2005) uvádí, že rozhoduje například, zda má učitel dostatek času, jaké má zkušenosti a zájmy. Většina pedagogů podporuje myšlenku vytváření vlastních materiálů, které pomohou žákům lépe pochopit probíranou látku. Vytváření vlastních učebních pomůcek může být časově i finančně náročné. Někdy je vhodné poupravit cvičení v učebnici, než trávit hodiny vytvářením vlastních materiálů. Je několik důvodů, proč je třeba upravit stávající materiály. Jedním z těchto důvodů je nevhodná úroveň materiálu. Ne všechny materiály jsou vhodné pro všechny žáky. Pokud jsou na úrovni začátečníků, bude zapotřebí například zjednodušit slovní zásobu, aby pro ně byly texty či poslech s porozuměním použitelné. Dalším důvodem mohou být příliš dlouhé nebo naopak krátké cvičení či texty. U textů se můžeme setkat například s gramatikou, která je žákům neznámá. Také relevance může hrát roli. Pokud materiál nemá zjevnou relevanci pro studenty, bude pro ně mnohem obtížnější přistupovat k jeho získávání.

2.2 Kritéria pro vytváření nebo přizpůsobování materiálů

Moonová (2005) upozorňuje, že při vytváření vlastních materiálů by učitel měl zohlednit následující aspekty:

- Bude to pro žáky obtížné?
- Kolik času zabere?
- Je to finančně náročné?
- Je vhodná použitá jazyková úroveň?
- Bude to žáky bavit?
- Které dovednosti budou procvičeny?
- Nebude aktivita příliš hlučná?
- Vyžaduje hodně přípravy?
- Je určena pro celou třídu/dvojice/jednotlivce?
- Máme dostatek místa k provedení této činnosti?

Aktivita by měla mít jasný jazykový cíl. Vhodně vytvořené učební pomůcky usnadňují žákům výuku. Učitel vymýšlí pomůcky, které jsou zábavné, zajímavé, a které přimějí žáky pracovat při výuce. Je však důležité aby všechny měly jasný a smysluplný účel. Učitel musí navrhovat pomůcky či aktivity tak, aby vyžadovaly používání anglického jazyka. Žáci mají totiž přirozenou touhu vyhrát a mohli by podvádět mluvením v rodném jazyce. Dále je nezbytné nabízet činnosti, které umožňují žákům být kreativní v jazyce a experimentovat. Žádná aktivita nesplňuje všechna kritéria současně a učitel si musí stanovit priority v závislosti na cílech a potřebách žáků. (Moon, 2005)

2.3 Překážky při vytváření vlastních materiálů

Podle Howardové a Majorové (2004) se mohou materiály vyrobené učiteli zdát neprofesionální vedle materiálů vyrobených profesionály. Mohou obsahovat chyby, být špatně konstruovány, nemusí mít jasnost v rozložení a tisku. Dalším problémem může být nedostatek jasných pokynů, jak materiály efektivně využívat, zejména pokyny určené pro žáky. I Moonová (2005) ve své knize uvádí nejčastější překážky při výrobě vlastních materiálů a následné návrhy na překonání těchto problémů:

- Nedostatek času na navrhování materiálů/aktivit

  Při nedostatku času mohou učitelé zapojit své žáky a přimět je, aby mu pomohli při řezání, lepení a kopírování. Žáci, kteří rádi kreslí, mohou připravit ilustrace

pro výuku. Lze je také zapojit do vytváření aktivit pro sebe navzájem. Bude jim to dávat skutečný důvod k používání jazyka a zároveň učiteli pomohou vytvořit více materiálů.

• Náklady spojené s výrobou a kopírováním

Setkání s dalšími vyučujícími jazyků ve škole nebo v okrese za účelem vytváření materiálů a jejich sdílení může pomoci tento problém vyřešit. Učitelé ve škole si mohou mezi sebou navzájem půjčovat sady obrázkových karet, karty se slovíčky nebo přeposílat si pracovní listy, které se nechají upravovat pro konkrétní žáky.

• Nedostatek příruček k získání nápadů

Učitel se může spojit s dalšími kolegy ve své škole či lokalitě a společně vymýšlet nápady. Dalším řešením je předplatné časopisu pro učitele, kde je možné podělit se o náklady s jiným vyučujícím.

• Nedostatek dovedností a zkušeností navrhovat vlastní aktivity

Zde se jedná především o začínající učitele, kteří tyto zkušenosti zatím postrádají. Hlavní věc je mít ochotu to zkusit. Žáci ocení učitelovo úsilí. Dobré je začít i přizpůsobováním aktivit z učebnice. Existuje několik příruček pro učitele, které mohou poskytnout nápady, jak to udělat. Pokud učitel přiměje své žáky, aby mu pomohli tím, že uvedou své názory na činnost, může se ze svých zkušeností poučit a případně aktivitu vylepšit.

3. Webové stránky pro podporu učitele k vytváření vlastních materiálů

Na internetu v dnešní době najdeme mnoho webových stránek, které se dají využít k podpoře vytváření vlastních materiálů. Za účelem zpracování této práce jsem prostudovala přibližně 25 webových stránek a z nich vybrala čtyři domácí a čtyři zahraniční stránky, které považuji za nejzdařilejší. Prezentuji webové stránky, z kterých mohou učitelé čerpat inspiraci, ale zároveň využívat již vytvořených materiálů pro výuku angličtiny. Některé materiály lze volně stahovat, jiné jsou k dispozici po zakoupení.

3.1 Domácí webové stránky

3.1.1 ucitelnice.cz

UČ!TELNICE je webová stránka, kde učitelé mohou prodávat a nakupovat originální a v praxi vyzkoušené materiály do své výuky. Kromě nakupování materiálů se zde mohou inspirovat svými kolegy. Pro výuku anglického jazyka na 1. stupni základní školy je zde momentálně necelých 400 produktů možných k zakoupení. Nejčastěji zde učitelé vkládají různé soubory kartiček se slovy a obrázky. Dále tady můžeme najít pracovní listy, pexesa, domina nebo obrázkové slovníky.

3.1.2 english-time.eu

Webová stránka English Time je určena jak pro učitele, tak i pro děti. Dělí se do 3 částí podle věkové kategorie a vzdělávacích potřeb. V první části je angličtina pro 1. a 2. ročník nazvána jako *English Time*, druhou složkou je angličtina pro 3. až 5. ročník pojmenovaná *English Now* a poslední část je *English Club* určená pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Webová stránka vznikla díky projektu. Učitelé zde mohou získat vzdělávací materiály a metodickou podporu v oblasti výuky základů anglického jazyka. Stránka nabízí audiovizuální aktivity, interaktivní hry a jazykové aktivity s pracovními listy pro žáky.

3.1.3 dumy.cz

Internetový portál DUMy.cz nabízí pomoc pedagogům a školám při tvorbě, sdílení a archivaci digitálních učebních materiálů. Webová stránka vznikla v rámci projektu EU Peníze školám. Učitelé zde najdou výukové materiály či se na stránce mohou inspirovat při tvorbě vlastních nových pomůcek. Portál nabízí materiály pro jednotlivé typy vzdělávání od předškolního po středoškolské vzdělávání a gymnázia i materiály pro speciální vzdělávání. Zaměřuje se na různé vyučovací předměty. Nejčastějším materiálem jsou zde pracovní listy, ale najdeme zde například i prezentace. U jednotlivých položek je hodnocení materiálu formou hvězdiček. Vyučující tak mohou odlišit materiály s přínosnějším obsahem. Hlavní výhodou je, že k využívání publikovaných materiálů ve vzdělávacím procesu není nutná registrace a soubory lze stahovat zdarma.

3.1.4 rolino.cz

Rolino je jazykové studio, které na svých webových stránkách poskytuje pracovní listy pro výuku anglického a německého jazyka. Pracovní listy jsou rozdělené do čtyř kategorií – nejmladší školáčci, mladší školáci, starší školáci a dospělí. Listy jsou vytvářené především pro podporu rozvoje slovní zásoby. Kromě pracovních listů zdarma poskytuje i audio podporu. Audio podpora pro děti je rozdělená do okruhů podle jednotlivých témat.

3.2 Zahraniční webové stránky

3.2.1 learnenglishkids.britishcouncil.org

British Council nabízí sekci pro poslech a sledování písniček, krátkých příběhů, básniček a videi, sekci pro čtení a psaní, mluvení, gramatiku a slovní zásobu. V těchto kategoriích jsou i přiložené aktivity, pracovní listy a texty k vytisknutí. Dále zde nalezneme sekci pro rodiče, kde jsou tipy a rady, jak pomoci dětem s procvičováním angličtiny. K dispozici je i sekce pro tisk připravených materiálů a vyrábění. Učitelé v ní mohou čerpat inspiraci či získávat materiály do výuky angličtiny jako jsou obrázkové karty, pracovní listy, vybarvovací listy a náměty pro pracovní činnosti, které jsou propojeny s výukou anglického jazyka.

3.2.2 mes-english.com

MES-English je webová stránka, kde učitelé získávají zdroje pro žáky mladšího věku. Jsou zde kartičky a k nim doplňující podklady, dále pracovní listy, hry, projekty a další aktivity připravené k bezplatnému tisku. K dispozici je zde přes sto sad obrázkových karet. Nově od roku 2020 nabízí stránka i online obrázkové karty, které lze zobrazit na tabletu, notebooku či telefonu. Jedná se o obrázek s anglickým textem a audio výslovností. K obrázkovým kartám autor poskytuje i karty ke hře Bingo.

Obrázek 8 – Bingo cards [7]

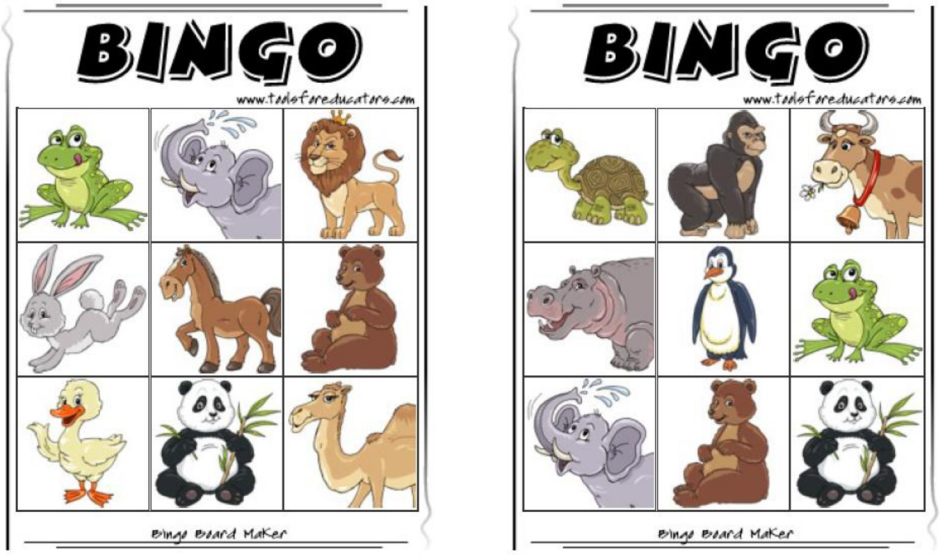

MES English představuje spoustu pracovních listů k procvičování slovní zásoby, mluvení a psaní, listy s písněmi a omalovánkami. Web také odkazuje na stránku toolsforeducators.com, kde je možnost vytvoření vlastních pracovních listů dle předpřipravených šablon. Dále je k dispozici více než 20 různých tisknutelných šablon certifikátů například za plnění domácích úkolů či motivační listy. Na webové stránce MES English jsou i hry k rozvoji mluvení v cizím jazyce. Autor zde také vytvořil virtuální knihovnu pro výměnu projektů mezi žáky různých zemí. K dispozici je momentálně pět projektů.

[7] Zdroj: https://www.mes-english.com/flashcards/handout/bingo15.php?cat=animals1&fbclid=IwAR3eUaylA47jcXTYVFVTsrVyaZbjyWFGbGXrRCl_1js1OMlb_BLbLnqdIDU

3.2.3 liveworksheets.com

Webová stránka Liveworksheets umožňuje přetvářet tradiční tisknutelné listy do interaktivních online cvičení. Učitelé zde vytváří pracovní listy online, které později zprostředkovávají svým žákům, nebo mohou použít listy, které sdílejí jiní učitelé. Tyto online pracovní listy využívají i nových technologií. Lze nahrávat zvuky, videa, přesouvat objekty na jiná místa či je připojovat pomocí šipek a vybírat z více možností. Je možné vytvořit i cvičení, kde žák nahrává mluvený text. Oproti klasickým pracovním listům to má několik výhod. Studenty práce více motivuje a vzhledem k tomu, že vyučující nemusí tiskat žádné papíry, šetří životní prostředí. Vyučující si mohou vytvářet jednotlivé pracovní listy nebo i celé pracovní sešity. Liveworksheets umožňuje bezplatně vytvořit až 30 „živých“ pracovních listů. Poté co žáci pracovní list vyplní, odesílají ho zpět učiteli ke kontrole. Ten do listu může vkládat komentáře a poznámky.

3.2.4 wordwall.net

Wordwall je webová stránka, na které mohou učitelé připravovat interaktivní aktivity pro své žáky. Jsou zde předpřipravené šablony, do kterých lze zadávat obsah. Zdarma stránka poskytuje několik šablon s omezeným počtem vytvořených aktivit. Po měsíčním předplatné stránka nabízí přes 30 interaktivních šablon a neomezený počet vytvořených aktivit. Na cvičení mohou žáci pracovat společně s celou třídou, tak že se střídají a chodí k interaktivní tabuli či televizi jednotlivě nebo na zadaném úkolu mohou pracovat samostatně, například každý na svém tabletu či počítači. Po dokončení kliknou na rámeček „Odeslat odpovědi“ a vyučující úkol zkontroluje. Aktivity jsou pojaty zábavnou formou, což děti může motivovat k výuce anglického jazyka. Výhodou této stránky je, že většina vytvořených aktivit je k dispozici v interaktivní i tisknutelné verzi. Učitel je tedy může s žáky využít s malými organizačními změnami ve třídě, kde není k dispozici žádná technologie. Vytváření materiálů na webové stránce wordwall.net se budu zabývat i v 7. kapitole této práce.

PRAKTICKÁ ČÁST

4. Výzkumné šetření

4.1 Cíl výzkumného šetření

Cílem mého výzkumu bylo zjistit, jaké učiteli nejčastěji vytvářené učební materiály se používají v hodinách anglického jazyka na 1. stupni základních škol a jakým způsobem se využívají ve výuce. Zjišťovala jsem dále časovou či finanční náročnost na tuto přípravu, případné potíže či problémy s vytvářením vlastních materiálů a také jak žáci na tyto pomůcky reagují. Tento výzkum jsem zhodnotila a následné využila pro tvorbu vlastních materiálů k druhé polovině mé praktické části.

4.2 Metodologie výzkumu

Výzkumná část mé diplomové práce byla realizována prostřednictvím strukturovaného rozhovoru, který mi poskytl možnost přizpůsobit kladené otázky a celkové vedení rozhovoru. Při rozhovorech jsem pořizovala zvukový záznam, vždy se souhlasem tázaných osob, který byl materiálem pro následnou transkripci.

4.3 Výzkumné otázky

Na začátku výzkumného šetření jsem zjistila dobu působení v oboru respondentů, respektive dobu, po kterou učitelé vyučují cizí jazyk. Zajímalo mě i to, kde kromě 1. stupně ZŠ vyučují anglický jazyk. Následovaly výzkumné otázky:

1) Které pomůcky používáte při vyučování?

Respondenti měli na výběr z možností, které jsem považovala za nejčastěji používané a dále možnost doplnit další pomůcky, které nebyly v nabídce uvedeny:

- učebnice
- pracovní sešit
- pracovní listy
- obrázkové karty
- karty se slovíčky
- tabulky
- reálné předměty
- knihy
- interaktivní materiály
- hry
- jiné

2) Vytváříte si vlastní učební materiály? Pokud ano, proč?
3) Jaký typ pomůcek nejčastěji vytváříte pro žáky?
4) Kde se inspirujete?

5) Jak často je s žáky používáte?
6) Kolik času věnujete přípravě vlastních materiálů za měsíc?
7) Jaké jsou potíže s vytvářením vlastních materiálů?
8) Jak je to finančně náročné?
9) Jaké jsou Vaše zkušenosti s tím, jak žáci Vámi vyrobené pomůcky vnímají a přijímají? Jak ovlivňují jejich učení a motivaci?
10) Můžete zhodnotit, jak žáci pracují s Vámi vytvořenými materiály ve srovnání s klasickými pomůckami, jako jsou učebnice?

4.4 Sběr dat

Sběr dat probíhal od dubna 2020 do března 2021. Tři rozhovory jsem uskutečnila v přímém kontaktu s dotazovanými na předem domluvených místech. Další dva rozhovory proběhly pomocí videochatu přes program Skype a Google Meet z důvodu epidemické situace.

4.5 Charakteristika respondentů

Rozhovory jsem uskutečnila s pěti vyučujícími s různou délkou učitelské praxe. Ve všech případech se jednalo o ženy. Dotazované paní učitelky mají zkušenost s výukou anglického jazyka 6 až 22 let. Všechny vyučují nebo dříve vyučovaly cizí jazyk na 1. stupni základní školy a některé působí i na 2. stupni základní školy. Jedna z dotazovaných zároveň vyučuje na vysoké škole a jedna i v jazykové škole.

Oslovila jsem vyučující, o kterých jsem věděla, že se si materiály do hodin anglického jazyka samy vytvářejí. K paní učitelce Markétě jsem chodila v rámci praxe a Kateřina je kolegyně z práce, o které jsem věděla, že si do výuky vytváří své pomůcky. Gabriela a Katka jsou paní učitelky, které jsem měla možnost poznat již jako žákyně základní školy. Paní lektorku a zároveň paní učitelku Petru jsem oslovila na základě mé účasti na webinářích, které vedla. Pro tyto paní učitelky je vytváření vlastních materiálů součástí běžné pedagogické práce.

Markéta je učitelka anglického a německého jazyka na základní škole, kde učí prvním rokem a zároveň vyučující v jazykové škole, kde působí šestým rokem. Na základní

škole vyučuje 15 hodin anglického jazyka a 2 hodiny německého jazyka. Učí ve dvou ročnících prvního stupně a ve třech ročnících druhého stupně základní školy.

Kateřina je učitelkou 1. stupně základní školy. Momentálně je i třídní učitelkou 3. ročníku, kde vyučuje většinu předmětů. Kateřina se navíc specializuje na anglický jazyk, který učí žáky od 3. do 5. ročníku. Začala vyučovat ihned po dokončení studia na vysoké škole. Ve školství působí již 7 let.

Gabriela je učitelkou 1. stupně 22 let. Učí na vesnické škole, kde se anglický jazyk již několik let vyučuje od první třídy. Tento rok angličtinu učí žáky 2. a 3. tříd.

Katka je učitelkou základní školy. Převážně se zaměřuje na 2. stupeň, na 1. stupni vyučuje pouze anglický jazyk, kde se tento rok věnuje výuce cizího jazyka žákům 3. a 5. ročníku. Ve školství působí 16 let.

Petra je učitelka cizího jazyka na 2. stupni základní školy, lektorka workshopů a webinářů a interní doktorandka Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. Zde také vystudovala Učitelství pro 1. stupeň se specializací angličtina. Anglický jazyk vyučuje více než 10 let. Za tu dobu učila žáky různých věkových kategorií.

Tabulka 1 – Charakteristika respondentů

jméno	délka praxe	působení
Markéta	6 let	1. a 2. stupeň ZŠ, jazyková škola,
Kateřina	7 let	1. stupeň ZŠ
Gabriela	22 let	1. stupeň ZŠ
Katka	16 let	1. a 2. stupeň ZŠ
Petra	10 let	1. a 2. stupeň ZŠ, VŠ, lektorka workshopů

5. Analýza a interpretace dat

5.1 Markéta

Při výuce Markéta nejčastěji používá učebnice a částečně i pracovní sešity. Uvedla, že počet cvičení v pracovních sešitech není dostačující, proto pro žáky vytváří nejrůznější pracovní listy navíc. Dále uvedla kvízy, které si buď sama vytváří či pracuje s již vytvořenými. YouTube, internetový server pro sdílení videosouborů, využívá při některých poslechových cvičeních. S mladšími žáky na tomto serveru občas sleduje animovaný seriál *Peppa Pig*. Reálné předměty použila s žáky u procvičení slovní zásoby jídla, kdy si společně připravili obchod. V jazykové škole má větší možnosti používat reálné předměty než při běžných hodinách na základní škole. Jazyková škola je více vybavena těmito předměty pro výuku. Na procvičení slovní zásoby u zvířat i další gramatické struktury, vztahující se k tomuto tématu užívá plyšová zvířata. V základní škole z praktického důvodu dává přednost obrázkovým kartám před reálnými předměty. S knihami na čtení pracuje především se staršími žáky, u mladších žáků nemá zatím příliš zdrojů. Někdy využívá k výuce časopisy, které jsou vhodné k probíranému tématu. Markéta jezdí jako lektor na Zážitkové kurzy angličtiny, které pořádá Bronislav Sobotka, kde čerpá i nejrůznější hry, které následně adaptuje pro žáky základních škol.

Jedním z důvodů pro vytváření vlastních materiálů je pro Markétu oživení výuky. Říká: „Učit pouze podle učebnice mi přijde suché.“ Nedovede si představit, že by práce pouze s učebnicí žáky bavila. Výuka je tedy ozvláštněna a i jí samotnou vyučování tohoto typu více baví. Dalším důvodem je přizpůsobení látky určité skupině žáků.

Nejčastějším typem učebních pomůcek, které si Markéta sama vytváří, jsou pracovní listy a obrázkové karty. Obrázkové karty tvoří často tak, že vytiskne černobílé obrysy na formát A5, které následně vybarví a laminuje.

Inspiraci čerpá z webových stránek quizizz.com, learningapps.org, quizlet.com a kahoot.com. Další podněty k tvoření nachází také na Facebooku v různých skupinách.

Na internetu nachází spoustu již hotových materiálů, ale málokdy jí celkově vyhovují, tudíž si je upravuje k obrazu svému. Své pracovní listy se snaží dělat graficky atraktivně a využít co největší plochu listu. Při přípravě pomůcek se inspiruje aktivitami i v dalších učebnicích, které má k dispozici v jazykové škole. Některé obrázkové karty vznikají z její vlastní iniciativy.

Obrázkové karty Markéta zařazuje do výuky na prvním stupni každý týden – alespoň do jedné vyučovací hodiny z celkových tří za týden v konkrétní třídě. Využívá je téměř vždy při seznámení s novými slovíčky a následně na procvičování. Pracovní listy připravuje pro žáky obvykle ob každou vyučovací hodinu. Využívá je i na tzv. úkoly navíc.

Markéta o sobě říká: „Jsem trochu workoholik.“ S vytvářením vlastních pomůcek tráví denně 1,5 hodiny.

Problémy při vytváření pomůcek Markéta nevidí, snad jen kdyby nastal problém s vytisknutím. Má možnost vytvořené pracovní listy kopírovat a i laminovat obrázkové karty ve škole, tudíž jsou finančně nenáročné.

Starší žáci oceňují Markéty zájem o tvorbu, ptají se jí, jestli si to vytváří sama a zda na to má čas. U mladších žáků tento pohled neregistruje. Nezamýšlí se nad tím, že to k jejich učebnici nepatří. Myslí si, že to tak dělají všichni učitelé. Berou to jako úkol, který musí splnit. Tady její přípravy bodují především u rodičů žáků.

Markéta uvádí, že při vyučování německého jazyka má k dispozici starší učebnici, čehož si všimli i žáci. V takovémto případě žáci raději pracují s jinými pomůckami. V učebnicích jsou témata, která nikoho neurazí, ale jsou očekávatelná a ne vždy se v nich vyskytují moderní témata. Nejlepší pro Markétu je mít nějakou kostru, kterou udává učebnice, s kterou může částečně pracovat, ale vždy s dalšími doplňujícími pomůckami.

5.2 Kateřina

Kateřina při výuce jazyka s žáky používá učebnice, pracovní sešity, spoustu flash cards a reálných předmětů využívaných často na učení slovní zásoby např. školních potřeb. Dále ve svých hodinách uplatňuje pracovní listy, CD, počítač a internet. Často propojuje poslech písní z internetu s pracovními listy. Kateřina uvedla: „S nejmladšími žáky využívám hry a písničky téměř ke každému tématu, přes ně se žáci učí nejlépe. Se staršími žáky používám knihy s příběhy, které jsem si dovezla z Anglie. Kniha *The Gruffalo* se stala jejich oblíbenou.“ K dispozici má i výukové plakáty, které vystavuje ve třídě a žáci je mají na očích i o přestávkách.

Vlastních materiálů si Kateřina v současné době tolik nevytváří. Spoustu si jich vytvořila na začátku své učitelské praxe a používá je dodnes. Vyráběla pexesa, domina, flash cards a pracovní listy. Při tvoření pracovních listů čerpala převážně z internetu, kde jich našla několik a z nich sestavila jeden vhodný pro své žáky.

K výrobě vlastních materiálů Kateřina uvádí tyto důvody: „Potřebovala jsem mít karty, které přesně seděly se slovní zásobou v učebnici. Děti na prvním stupni jsou hravé, proto jsem pro ně tvořila pexesa a domina, při nichž si procvičují jak slovní zásobu, tak gramatiku.“ Pracovní listy tvořila a upravovala především proto, že neseděly se slovní zásobou, kterou se žáci učí nebo na listu bylo umístěno málo či naopak mnoho cvičení. Přetvářela listy tak, aby to vyhovovalo jí a současně žákům. Nejčastějšími typy pomůcek, které Kateřina tvořila pro děti, byly flash cards a pexesa.

Inspirací jí je především internet a Pinterest. Čerpá také z anglických webů. Nejčastěji navštěvuje web - britishcouncil.cz, kde jsou písničky, pohádky, povídky. K poslechu písní využívá i americký YouTube kanál *Cocomelon*.

Materiály, které si vyrobila sama, používá s žáky prakticky každou hodinu, ať už to jsou flash cards, pexesa nebo pracovní listy. Každou hodinu zapojí do výuky alespoň jednu ze svých pomůcek.

Jak již Kateřina uvedla na začátku rozhovoru, nyní již má sadu svých materiálů a není třeba jich vytvářet tolik, ale dříve jí výroba pomůcek zabrala spoustu času. Říká: „S výrobou vlastních pomůcek jsem kdysi trávila dobu v rozsahu celovečerního filmu, a to každý den. Manžel měl puštěný film a já u toho stříhala a laminovala (smích). Dříve jsem na to měla i více času, nyní se věnuji hlavně svým dětem.“

K výrobě vlastních pomůcek pro Katku byl nezbytný laminátor a barevná tiskárna. Potíže by mohli nastat pouze v technické oblasti. I když současná škola tyto možnosti poskytuje, Kateřina si raději vytvoří věci v pohodlí domova, než se chodit neustále ptát, zda si může něco barevně vytisknout či laminovat.

Vzhledem k tomu, že si laminuje materiály na vlastní fólie, má vlastní laminátor a tiskne doma na barevné tiskárně, tak do výroby vkládá i své finance. Ale i přesto má radost, když její vytvořené pomůcky žáky baví. Spoustu peněz investovala i do anglických knížek s pohádkovým příběhem, které nyní poskytuje svým žákům.

Žáci si spíše neuvědomují, že člověk nad výrobou pomůcek strávil spoustu času. Dle Katky to berou jako samozřejmost, když přinese karty s obrázky, a že se jim to líbí. Je na nich vidět, že tyto pomůcky mají rádi. Kdyby si měli vybrat mezi učebnicí a pracovním listem, tak raději sáhnou po pracovním listu. Je to pro ně změna. Tyto pomůcky je hodně motivují k práci. Když jim Kateřina sdělí, že pokud na konci hodiny zbude čas, budou si moci zahrát pexeso, mají z toho radost a dělají vše proto, aby se to stihlo. Kateřina si z Anglie přivezla i anglická razítka, která jsou pro žáky velmi motivační.

5.3 Gabriela

Gabriela při hodinách anglického jazyka nejvíce využívá interaktivní tabuli a počítačové programy. Dále učebnice a pracovní sešity, časopisy a materiály, které si sama vyrábí, jako jsou pexesa, kvarteta, flash cards, word cards a pracovní listy. V první a druhé třídě žáci pracují s učebnicí *Happy House*, ve třetí a čtvrté s učebnicí *Chatterbox* a v posledním ročníku, tedy v páté třídě pracují s učebnicí *Project*. Má k dispozici

i nejrůznější didaktické hry například *Logico Piccolo* nebo *Now or every day?*. Se staršími žáky 1. stupně občas využívá i příběhové knížky.

Důvodem pro vytváření vlastních pomůcek je pro Gabrielu především motivace žáků. Výroba flash cards ji slouží k rychlému osvojení slovní zásoby a následné zpětné vazbě. Jako další aktivitu s flash cards uvádí rozhovor, kdy žákům rozdá několik kartiček, které se v rozhovoru musí objevit. Říká: „S kartičkami se dá dělat dvacet věcí, není to jen na jedno použití."

Ráda jezdí na semináře od společnosti Contexta, kde získává různé typy na hry do hodin anglického jazyka, ke kterým si nejčastěji vytváří doplňky. Říká: „V dnešní době existuje tolik krásných materiálů, že už toho tolik tvořit nemusím." Dříve tvořila spoustu svých pomůcek.

Spoustu inspirace čerpá z dříve navštívených seminářů a částečně z internetu. Do každé hodiny Gabriela zapojuje mix učebních pomůcek, ať už to jsou jí vyrobené pomůcky, interaktivní tabule či klasická učebnice.

Po těch letech, co Gabriela učí má již několik pomůcek, a proto jich dnes tolik nevytváří. Říká: „Hodně času strávím spíše s hledáním těchto pomůcek (smích)." Více času ji zabere vyhledávání tematických a aktuálních online cvičení či poslechů na internetu, týdně přibližně 4 hodiny. Někdy vytváří i prezentace, především v této době, které také nějakou dobu zaberou.

Ve vytváření vlastních pomůcek Gabriela nevidí žádný problém, vzhledem k dnešní dostupnosti jak materiálů, tak i nápadů. „Finanční náročnost také není na místě, závisí často na finančních možnostech školy, a pokud potřebuji něco k výuce zakoupit, není s tím problém."

Podle Gabriely mají žáci rádi cokoliv jiného než sedět, poslouchat a pracovat s učebnicí. Mají pocit, že si hrají. Žáci také přispívají ke tvorbě pomůcek. Dostanou zadané téma, na které následně vymýšlí co nejvíce slov a ty pak zapisují na kartičky.

Učebnice je pro žáky nejméně zajímavá, mají pocit učení, pokud jim je učivo předložené formou hry, jsou více motivovaní. Mají pocit, že si hrají. Ale Gabriela tvrdí, že i učebnice je pro ně důležitá.

5.4 Katka

Katka při svých hodinách využívá učebnice, pracovní sešity, metodické příručky, maňásky a flash cards, které jsou určené přímo ke konkrétním učebnicím, dále pexesa, domina, reálné předměty, hláskovací puzzle, svou pomocí vyrobené pracovní listy, výukové plakáty a word cards. Flash cards si Katka částečně i vyrábí sama. K poslechu využívá písničky z YouTube kanálu *The Singing Walrus*. U starších ročníků 1. stupně zřídka zařazuje i čtecí hodiny, na které si sama píše texty.

„V učebnici je spousta materiálů, ale to, co si vytvářím, si tzv. řečeno šiji na míru." Pomůcky vyrábí tak, aby vyhovovali žákům i jí samotné. Pracovní listy doplněné spoustou obrázků Katka vytváří nejčastěji pro žáky 1. stupně. Nejtěžší je podle ní přechod z ústního na psaný projev, na to zaměřuje i své pracovní listy.

Katka navštívila několik seminářů, kde se mohla inspirovat, ale při tvoření využívá převážně svých nápadů.

Při výuce se jí málokdy stane, že pracují celou hodinu pouze s učebnicí, vždy zařadí alespoň jednu učební pomůcku, která je pro žáky motivační. Ne pokaždé jde o materiály vyrobené přímo jí, ale například o zábavné didaktické hry.

Výroba vlastních pomůcek je u Katky časově různorodá. Záleží na konkrétní třídě a momentálně probíraném učivu. Liší se to i v prezenční a distanční výuce, při které jsou přípravy náročnější. Při prezenční výuce Katka uvádí přibližně 4 hodiny měsíčně, kdy stráví s výrobou svých materiálů. Říká o sobě, že patří k rychlejším typům osob a výroba jí nezabere tolik času.

S vytvářením pomůcek Katka nemá potíže, a to ani finanční. „Já říkám, že to dělám pro radost, ne pro peníze.“ Kdyby něco potřebovala k výuce koupit, škola by to byla schopná a ochotná financovat.

Katka o svých obrázcích tvrdí, že jsou součástí učební strategie „Moje obrázky vyvolávají úsměv na rtu.“ Ale i přesto má pocit, že k těmto obrázkům mají žáci blíž. „Žáci se u obrázků pobaví a lépe si učivo zapamatují, i když nejsou hezké a odborné.“ Myslí, že je to může i motivovat.

Přístup žáků ke Katčiným materiálům podle ní závisí na osobnostním založení člověka. Říká: „To že chce učitel někomu něco natlačit, protože si myslí, že je to pěkné, a že to krásně vymyslel, tak to 90 % třídě nemusí sednout, protože jsou osobnostně jinak založení než ten člověk, který to vyrobil. Některým žákům vyhovuje řád a pořádek, pro které jsou učebnice ideální, ale jsou i žáci, kteří mají rádi obměny a kreativitu.“ Katka říká, že je vždy důležité si u žáků ověřit, zda učivo na dané pomůcce pochopili.

5.5 Petra

Petra říká: „Nikdy jsem nebyla kompatibilní s učebnicemi, hodně mě omezovaly.“ Pomůcky k výuce si buď vyhledává, vytváří nebo minimálně adaptuje. Jediné učebnice, které měla ráda, byly učebnice *Pebbles* určené nejmenším žákům. Pokud měla od školy volnou ruku, tak učebnici s žáky nevyužívala. Učebnice jí přijdou často hodně komplikované a vizuálně rušivé. Například k výuce gramatiky anglického jazyka žákům poskytuje jednoduchou základní gramatickou strukturu, kterou si zakládají do desek či lepí do sešitu a následně procvičují v různých aktivitách. „V učebnici se často nestihne úplně všechno a některým žákům to působí frustraci, když pořád něco nestíháme.“ Při výuce používá různé pracovní listy, obrázkové karty, deskové hry a reálné předměty. Výjimečně zařazuje i anglické obrázkové knihy s minimem textu. Spíše než knihy používá tzv. divadlo kamishibai, což je sada velkých obrázkových karet (cca 10-20) na formátu A3, který vyučující ukazuje svým žákům a z druhé strany je text, který jim čte.

Petra do výuky anglického jazyka zařazuje převážně své vytvořené materiály hlavně z důvodu nevyhovujících učebnic a také z potřeby dělat hodiny tzv. na míru. Dále zmiňuje diferenciaci aktivit v rámci třídy a oblibu jiných přístupů k výuce. Převážně se věnuje metodě CLIL, z které také vychází potřeba tvorby vlastních pomůcek.

Nejvíce vytvářela a částečně i vytváří sady flash cards. Začínala s malováním jednoduchých obrázkových karet a později přešla k vyhledávání obrázků na internetu. Říká, že obrázkové karty lze využít na spoustu výukových aktivit.

Inspiraci čerpá obecně z internetu nebo z knihy *Primary Vocabulary Box*, která je součástí sady několika dalších knih například *Primary Grammar Box, Primary Activity Box* atd.

Pomůcky vytvořené svépomocí využívá Petra ve svých hodinách stále. Občas zařadí pracovní list okopírovaný z knihy, ale vzhledem k tomu, že nepoužívá učebnice, žáci s jejími pomůckami pracují v každé hodině.

Z počátku Petra věnovala spoustu času přípravě vlastních materiálů. Říká: „Když člověk učí určité téma poprvé, příprava vychází většinou na dvojnásobek času vyučovací hodiny.“ Nyní už má velkou zásobu pomůcek a čas tráví spíše hledáním těchto vytvořených materiálů.

Uvádí, že potíže s vytvářením vlastních pomůcek jsou především časové. Ve chvíli, kdy člověk nemá dostatek času, je dobré mít učebnici. „Často studentům říkám, ať na sebe tento bič nešijí hlavně zpočátku své praxe.“

Petra uvádí, že finanční náklady s vytvářením vlastních materiálů nikdy neřešila, ale dovede si představit, že pro některé učitele to může být problém.

Podle Petry nezáleží na tom, co učitel při výuce využívá za pomůcky, ale záleží hlavně na konkrétním učiteli. Když učitel vstoupí do hodiny s konkrétní pomůckou, o které je

přesvědčen, že je dobrá, a že předá žákům potřebné informace, tak to ve většině případů funguje. Věří, že pokud je vyučující přesvědčen o učebnici, tak to může být také dobrá pomůcka.

„Žáci berou práci s učebnicí a pracovním sešitem jako učení, kdežto kartičky, deskové hry, pohybové hry a čtení příběhu s velkými kartami vnímají jako hraní.“ Motivování žáků je takto snazší, než nacházení motivace pro klasické učení v učebnici. Jsou daleko více vtaženi do děje, když se jedná o vyrobený materiál.

6. Shrnutí výsledků výzkumu

V uskutečněných rozhovorech jsem se zabývala otázkami týkajícími se učebních materiálů pro výuku cizích jazyků, které vyučující využívají a které si také vytvářejí. Zjišťovala jsem důvody pro vlastní tvorbu pomůcek, nejčastěji vytvářené pomůcky či materiály a jak často je s žáky při výuce využívají. Zajímalo mě, kde se paní učitelky inspirují, kolik času věnují přípravě vlastních materiálů, zda s vytvářením jsou nějaké potíže a finanční náročnost. Zaměřila jsem se také na motivaci žáků a ovlivňování jejich učení na základě vytvořených pomůcek. Na závěr jsem se dotazovala, jak žáci pracují s klasickými pomůckami, jako jsou učebnice, a jak s vytvořenými materiály.

● Které pomůcky používáte při vyučování?

Čtyři dotazované uvedly, že při výuce anglického jazyka využívají učebnice a pracovní sešity. Všechny při vyučování zařazují pracovní listy a flash cards. Gabriela s Katkou zapojují i word cards. Ani jedna z respondentek nevyužívá v hodinách charts. Reálné předměty zařazují čtyři vyučující. Čtyři občas pracují v hodinách s knihami. Jedná se o příběhové knihy s velkým množstvím obrázků a minimem textu. Markéta, Kateřina a Gabriela používají při výuce s žáky interaktivní materiály. Všechny dotazované zařazují do vyučování hry, které si převážně vytváří. Nejčastěji využívají pexesa a domina, dále kvarteta, hláskovací puzzle či deskové hry. Mimo nabídnuté vyučovací pomůcky paní učitelky uvedly časopisy, které jsou vhodné spíše pro starší žáky a kanál YouTube případně CD k poslechu anglických písniček či příběhů. Dvě z dotazovaných podporují anglický jazyk výukovými plakáty. Jednotlivě byly uvedeny pomůcky jako je maňásek, listy s gramatikou a divadlo kamishibai.

Tabulka 2 – Pomůcky používané při vyučování

Vyučovací pomůcky	Markéta	Kateřina	Gabriela	Katka	Petra
učebnice	x	x	x	x	
pracovní sešit	x	x	x	x	
pracovní listy	x	x	x	x	x
flash cards	x	x	x	x	x
word cards			x	x	

charts					
reálné předměty	x	x		x	x
knihy	x	x	x		x
interaktivní materiály	x	x	x		
hry	x	x	x	x	x
jiné	kvízy, YouTube, časopisy	CD, PC, výukové plakáty	časopisy	maňásek, výukové plakáty, YouTube	listy s gramatikou, divadlo kamishibai

● Vytváříte si vlastní učební materiály? Pokud ano, proč?

Všechny dotazované paní učitelky si vytvářejí vlastní materiály a mají k tomu hned několik důvodů. Jedním z hlavních důvodů je přizpůsobování konkrétní skupině žáků tzv. vyrábění pomůcek na míru. Dalším kritériem je motivace žáků, kteří jsou hravé a vyučovací pomůcky jako anglické pexeso, domino a flash cards je dokážou vtáhnout do výuky. Flash cards vyrábí paní učitelky především pro rozvoj slovní zásoby, kterou si díky kartičkám žáci rychle osvojí. Tvoří materiály, které korespondují se slovní zásobou v učebnici. Dvě dotazové zmiňují velkou využitelnost těchto obrázkových karet, dokážou k nim vymyslet několik dalších aktivit. Paní učitelka Petra vytváří vlastní materiály z důvodu nevyhovujících učebnic, diferenciace aktivit a obliby jiného přístupu k výuce.

Tabulka 3 – Důvody vytváření vlastních materiálů

Důvody vytváření vlastních materiálů	Markéta	Kateřina	Gabriela	Katka	Petra
motivace žáků	x	x	x		
přizpůsobení	x	x		x	x
souvislost karet s učebnicí		x			
rychlé osvojení slovní zásoby			x		
diferenciace aktivit					x

nevyhovující učebnice					x
jiný přístup k výuce					x

● Jaký typ pomůcek nejčastěji vytváříte pro žáky?

Vyučující si vytvářejí spousty vlastních materiálů. Nejčastější vyučovací pomůckou, kterou vytvářejí, jsou flash cards, které lze využít k celé řadě aktivit. Markéta a Katka také často pro žáky připravují pracovní listy. Kateřina vedle flash cards hodně vyrábí i pexesa.

Tabulka 4 – Nejčastěji vytvářené typy pomůcek pro žáky

Nejčastěji vytvářené učební pomůcky	Markéta	Kateřina	Gabriela	Katka	Petra
flash cards	x	x	x		x
pracovní listy	x			x	
pexesa		x			

● Kde se inspirujete?

Čtyři dotazované hledají inspiraci na různorodých webových stránkách. Markéta čerpá i z facebookových skupin. Některé paní učitelky se inspirují v dalších učebnicích či knihách. Gabriela a Katka získaly spoustu nápadů do výuky při účasti na seminářích. Dvě z dotazovaných zmiňují vytváření pomůcek z vlastních nápady.

Tabulka 5 - Inspirace

Inspirace	Markéta	Kateřina	Gabriela	Katka	Petra
internet	x	x	x		x
facebookové skupiny	x				
další učebnice či knihy	x				x
semináře			x	x	
vlastní nápady	x			x	

● Jak často je s žáky používáte?

Všechny paní učitelky zařazují svépomocí vytvořené materiály do hodin poměrně často. Některé je využívají v každé hodině, jiné je zařazují o něco méně. Velmi záleží na probíraném tématu. Paní učitelka Petra, která nepoužívá učebnice, je užívá stále. I Kateřina uvádí, že do každé hodiny zapojí alespoň jednu ze svých pomůcek. Gabriela a Katka zapojují do každé vyučovací hodiny cizího jazyka mix pomůcek. Není podmínkou, že se vždy musí jednat o materiál jimi vytvořený, ale důležitá je pro ně různorodost pomůcek. Markéta říká, že alespoň jednou za týden v každé třídě žáci pracují s flash cards. Dále je zapojuje při seznámení s novou slovní zásobou a k následnému procvičování. Pracovní listy Markéta vytvořené svépomocí zařazuje každou druhou hodinu. Slouží i k domácímu procvičování.

Tabulka 6 – Intenzita používání vlastních materiálů

Intenzita používání vytvořených materiálů	Markéta	Kateřina	Gabriela	Katka	Petra
stále					x
využití alespoň jedenkrát v hodině		x			
každou druhou vyučovací hodinu	x				
v každé hodině mix pomůcek, nejedná se vždy o vlastní tvorbu			x	x	

● Kolik času věnujete přípravě vlastních materiálů za měsíc?

Na otázku ohledně doby přípravy vlastních materiálů dotazované nejčastěji odpovídaly, že záleží na konkrétní třídě či tématu a prezenční či distanční výuce. Čtyři dotazované uvádějí, že na začátku své učitelské praxe s výrobou strávily mnohem více času než nyní. Dnes již mají zásobu vytvořených pomůcek a dotvářejí málokdy. Markéta uvádí čas strávený s přípravou vlastních materiálů přibližně 1,5 hodiny denně. Katka odhaduje dobu přípravy těchto pomůcek na 4 hodiny za měsíc.

● Jaké jsou potíže s vytvářením vlastních materiálů?

Potíže s vytvářením vlastních materiálů paní učitelky nemají. Jako jedinou potenciálně problematickou oblast uvádí technické potíže. Petra vidí jako menší překážku časovou náročnost.

● Jak je to finančně náročné?

Jisté finanční náklady vytváření vlastních materiálů přináší, ale nejsou tak velké, aby jim musela být přikládána větší důležitost. Kateřina uvádí, že to dělá především pro radost, i když tiskne a laminuje hlavně z domova. Všechny dotazované zmínily, že mají možnost materiály tisknout ve škole.

● Jaké jsou Vaše zkušenosti s tím, jak žáci Vámi vyrobené pomůcky vnímají a přijímají? Jak ovlivňují jejich učení a motivaci?

Všechny dotazované vyučující se shodly, že žáci berou veškeré pomůcky, které vyučující používá jako samozřejmost. Nevnímají, že pro ně učitelé vytváří něco navíc, co jiní v hodinách nemusí používat. Čtyři z dotazovaných se shodují, že díky těmto pomůckám jsou žáci více motivováni k učení. Dále dvě paní učitelky zmiňují, že žáci berou práci s těmito pomůckami jako hru a nepovažují to za učení. Také jedna zmínila lepší zapamatování učiva díky vytvořeným materiálům. Petra říká, že nezáleží na pomůckách, ale především na učiteli, který o pomůcce musí být sám přesvědčen.

Tabulka 7 – Vnímání a přijímání vyrobených pomůcek žáky, ovlivňování učení a motivace

Vnímání a přijímání vyrobených pomůcek, ovlivňování učení a motivace	Markéta	Kateřina	Gabriela	Katka	Petra
vnímání jako samozřejmost	x	x			
větší motivace		x	x	x	x
u žáků pocit hraní			x	x	
nezáleží na pomůcce, ale na učiteli					x

● Můžete zhodnotit, jak žáci pracují s Vámi vytvořenými materiály ve srovnání s klasickými pomůckami, jako jsou učebnice?

Podobně jako u předchozí otázky paní učitelky vnímají u žáků pocit hraní, když zapojí například flash cards či pexeso, u učebnice mají žáci pocit učení. Kateřina říká, že i u volby mezi učebnicí a pracovním listem raději žáci sáhnou po pracovním listu. Markéta zmiňuje nechuť žáků pracovat s učebnicí díky neaktuálním tématům. Ve škole používají starší učebnice, a to žáky nepřitahuje. Katka říká, že závisí na každém žákovi, na jeho osobnostním založení. Žáci, kteří mají rádi řád a pořádek, dávají přednost učebnici. Je důležité si vždy u žáků ověřit, zda dané učivo pochopili a to na jakékoliv pomůcce. Petra zmiňuje snazší motivaci u těchto pomůcek a vtažení do děje.

Tabulka 8 – Práce žáků s vytvořenými materiály oproti klasickým pomůckám

Práce žáků s vytvořenými materiály oproti klasickým pomůckám	Markéta	Kateřina	Gabriela	Katka	Petra
pocit hry vs. pocit učení		x	x		x
nechuť žáků pracovat se starší učebnicí	x				
záleží na žákovi, co mu více vyhovuje				x	
snazší motivace a vtažení do děje					x

Závěrem této kapitoly se pokusím shrnout nejčastěji se objevující odpovědi respondentek a celkový přínos rozhovorů pro mé budoucí povolání. V hodinách anglického jazyka paní učitelky nejčastěji využívají pracovní listy, flash cards a hry. V menším počtu odpovědí se vyskytly i učebnice, pracovní sešity, reálné předměty a knihy. Všechny dotazované si učební pomůcky vytvářejí, nejčastějším důvodem je přizpůsobení konkrétní skupině žáků. Nejvíce si svépomocí vyrábí flash cards. Inspirují se především na nejrůznějších webových stránkách. Intenzita používání vlastních

materiálů je u paní učitelek různorodá. Některé je využívají každou hodinu, jiné uvádí, že záleží zrovna na probíraném tématu. Doba přípravy vlastních materiálů záleží především na délce učitelské praxe. Začínající paní učitelky tvoří mnohem častěji než vyučující, které mají dlouhodobou praxi a stačí jim pouze najít dříve vytvořený materiál. Jediná potíž při vytváření vlastních pomůcek je časová náročnost, jiné potíže paní učitelky neuvádějí, ani finanční náročnost. Většina respondentek se shoduje v tom, že díky těmto pomůckám jsou žáci více motivováni k učení. Mají pocit, že si hrají a ne, že se učí.

Z rozhovorů vyplývá, jak je důležité využívat různé pomůcky při výuce, ať už se jedná o materiály zakoupené či ty, které si učitelé sami vyrábějí. Pro žáky je důležitá pestrost. Při výuce nestačí pracovat pouze s učebnicí a pracovním sešitem, ale je třeba zařazovat i další pomůcky jako jsou flash cards, pracovní listy, reálné předměty, cizojazyčné hry a další. Učitelé by měli být tvořiví. Často je zapotřebí umět si vytvořit i vlastní pomůcky pro konkrétní typy žáků. Jako začínající učitel jsem si z rozhovorů odnesla poznatek, že je lepší, i když to zabere spousty času, si pomůcky vytvořit pečlivě, případně i laminovat, aby se daly znovu použít i s dalšími ročníky. Rozhovory s paní učitelkami pro mě byly inspirující při vytváření vlastní sady pomůcek, kterou představím v následující kapitole.

7. Výukové materiály

Ve výzkumné části diplomové práce jsem zjišťovala, které materiály učitelé nejčastěji vytvářejí do výuky anglického jazyka. Na základě těchto informací jsem vytvořila některé pomůcky. Řadu materiálů jsem vyráběla v reakci na koronavirovou pandemii v rámci předmětové praxe a následně pro začínající paní učitelku. První sadou pomůcek jsou flash cards. Flash cards jsem rozdělila na tři komplety – příšerky, speciální jídlo, ovoce a zelenina. První dva soubory karet jsem připravovala v rámci předmětové praxe a soubor karet ovoce a zelenina jsem zpracovávala s žáky 3. ročníku v rámci výtvarné výchovy. Pracovní listy jsem vytvářela v grafickém programu CANVA. Tento program mě natolik oslovil, že jsem v něm vytvořila i další pomůcku, kterou je sada obrázkových karet s receptem na typické anglické palačinky doplněné textem. S divadlem kamishibai jsem se seznámila v průběhu rozhovoru s paní učitelkou Petrou. Divadlo jsem tvořila tak, aby se nechalo použít jak v papírové podobě, tak i v podobě interaktivní. Jednu z pomůcek na téma orientace ve městě jsem připravovala do předmětu Didaktika anglického jazyka na vysoké škole. Ztvárnila jsem mapu města a k ní jednoduché obrázkové karty se směry určující cestu. Jednalo se o mou první učební pomůcku do výuky anglického jazyka. Interaktivní materiály jsem vyráběla především v reakci na koronavirovou pandemii. V této době bylo potřeba vytvářet další materiály pro žáky na distanční výuce. Tyto materiály jsem vyráběla po dohodě s paní učitelkou 3. ročníku, která vyučuje cizí jazyk prvním rokem. Pomůcky nejsou určeny pouze k distanční výuce, ale lze je s žáky využívat i v rámci prezenční výuky například na interaktivní tabuli či jako domácí procvičování.

7.1 Flash cards

Všechny dotazované paní učitelky v hodinách anglického jazyka používají obrázkové karty (anglicky *flash cards*). Flash cards mají mnohá využití. Jak uvádím v teoretické části, učitelé tyto karty často používají k představení i následnému procvičování slovní zásoby, nebo k procvičování gramatických struktur. Vytvořila jsem dvě sady k procvičování slovní zásoby – příšerky a speciální jídlo. Třetí sada obrázkových karet je ovoce a zelenina, vytvořená žáky 3. ročníku. Žáci následně tyto karty využívali v hodinách anglického jazyka.

7.1.1 Příšerky

Sadu těchto šesti karet jsem tvořila na základě rozhovoru s paní učitelkou Markétou, ke které jsem také chodila na praxi. Karty jsem vytvářela během prvních týdnů distanční výuky. Příšerky jsou vhodné k výuce slovní zásoby částí těla a barev či k procvičování gramatické struktury *have got/has got* (Příloha č. 2). Paní učitelka s žáky při hodinách využívala následující aktivity:

● Hádej kdo?

Aktivita probíhá frontálně. Karty se rozloží tak, aby na ně všichni žáci viděli. Každé příšerce je přiděleno jméno. Jeden z žáků si vybere příšerku a popíše ji. Ostatní hádají, kterou příšerku žák popisuje. Žáci zde procvičují jak slovní zásobu zaměřenou na čísla, barvy a části těla, tak i gramatickou strukturu *has got/hasn´t got* nebo *is/isn´t*. Žák příšerku může popsat například takto:

It´s a monster. It has got an orange body.

It has got four green ears.

It has got a blue arm and three green legs.

It has got two yellow eyes. Who is it?

● Hledej rozdíly

Následující aktivita může probíhat párovou výukou. Každý žák si vybere jednu kartu. Chodí po třídě a na znamení se zastaví u spolužáka. Dvojice žáků pomocí vět s *has got/hasn´t* nebo *is/isn´t* porovnávají příšerky. Žáci se při tvorbě vět střídají. Každý by měl vymyslet jednu větu kladnou a jednu zápornou, poté vymýšlí druhý žák z dvojice. Mohou se zaměřit na části těla, postavu jako celek nebo barvy příšerek. V činnosti žáci procvičují i přivlastňovací zájmena *my* a *your*. Aktivitu je vhodné použít na začátek hodiny jako motivaci či v průběhu, kdy je zapotřebí žáky aktivizovat. Žáci by měli být schopny vytvořit například následující věty:

My monster has got four ears.

Your monster hasn´t got four ears, your monster has got six ears.

● Běhací diktát

Další aktivita je propojena s pohybem žáků. Karty se rozmístí po učebně. Každý žák si vybere jednu kartu, ke které opakovaně běhá a snaží se zapamatovat, jak příšerka vypadá. Do sešitu píše celými větami informace, které si zapamatoval. V této činnosti si žáci opět procvičují především slovní zásobu a tvorbu vět s *has got/is*. Zařazování pohybových chvilek do výuky je velmi důležité. Je nevhodné, hlavně u mladších žáků, aby celou hodinu seděli pouze v lavici.

● Pravda nebo lež?

Cílem této aktivity je procvičit gramatickou strukturu *has got/hasn´t got* a slovní zásobu orientovanou na části těla a barvy. Na aktivitě žáci pracují zpočátku ve skupinách a následně celá třída. Skupinka žáků obdrží obrázkovou kartu s příšerkou. Připraví si šest informací o příšerce. Vymýšlí jak pravdivé, tak nepravdivé výroky. Následně informace představí zbytku třídy. Ta má za úkol zjistit, zda se jedná o pravdivou informaci *true* či nepravdivou *false*. Žáci ve skupině si mohou připravit například následující věty:

It has got a blue body. → T	*It has got white teeth. → T*
It has got five red eyes. → F	*It hasn´t got black arms. → T*
It hasn´t got a purple leg. → F	*It hasn´t got a yellow nose. → F*

7.1.2 Speciální jídlo

Soubor těchto šesti obrázkových karet byl vytvořen stejně jako předchozí sada na základě rozhovoru s paní učitelkou Markétou. Paní učitelce sloužily pro doplnění výuky tematického okruhu jídlo. Žáky zajímavé kombinace jídel velmi bavily a lépe si tak osvojili slovní zásobu.

Nakreslila jsem tyto netradiční kombinace jídel: (Příloha č. 3)

- *Cherry cake/pizza and ice cream juice/limonade*
- *Lemon soup and chicken milk*
- *Shark yoghurt and carrot beer*
- *Pumpkin ice cream and mushroom tea/coffee*
- *Fish cake and chocolate tea/coffee*
- *Cucumber cupcake/muffin and apple milk*

Karty lze využít při procvičení slovní zásoby, kdy se učitel žáků ptá, co vidí na obrázku. Dále v rámci procvičení gramatické struktury *I like/don´t like ...* si žáci mohou představit chuť těchto netradičních potravin a použít ve větě, co mají či nemají rádi. S pokročilejšími žáky je možné karty využít k nácviku rozhovoru v restauraci, kdy se žáci učí objednat si jídlo v anglickém jazyce. Karty zde představují jídelní lístek. Paní učitelka Markéta s žáky využívá v hodinách anglického jazyka tyto aktivity:

● Co vidíš na obrázku?

Vyučující žákům ukazuje postupně karty s netradičními kombinacemi jídel a žáci říkají, které ingredience na kartičce vidí. Tato aktivita je zaměřena na rozvoj slovní zásoby. Lze se zde soustředit i na gramatickou strukturu *There is .../There are ...* Příkladem může být tento rozhovor učitele a žáka či dvou žáků:

učitel: *„What can you see in the picture?“*

žák: *„There is a cherry cake and there is a glass of ice cream juice.“*

● Běhací diktát/Skupinový běhací diktát

Několik karet učitel rozmístí po třídě. Žáci běhají po učebně a snaží se zapamatovat, co na kartičkách viděli. Informace zaznamenávají do sešitu. Tuto aktivitu lze uskutečnit i v rámci skupiny, kdy jeden žák běhá a podává informace ostatním ve skupině, kteří je sepisují. Opět jako u aktivity s kartami příšerek, tak i tady je zařazen pohyb, který je důležitý nejen pro kinesteticky orientované žáky.

7.1.3 Ovoce a zelenina - flash cards vytvořené žáky

V rámci výuky výtvarné výchovy jsem s žáky tvořila sadu obrázkových karet na téma ovoce a zelenina. Nejprve jsem pro ně na webové stránce wordwall.net přichystala obrázky ovoce a zeleniny, ke kterým měli přiřadit kartičku s anglickým názvem. Mnoho názvů znali již z předchozích lekcí. Následně si každý vylosoval lísteček s anglickým názvem ovoce či zeleniny, který měl s pomocí tuše nakreslit na formát A5. Hotové obrysy poté vybarvovali pastelkami. Vytvořené karty následně žáci využívali v hodinách anglického jazyka. Kartičky využívali k procvičování slovní zásoby a ke gramatické struktuře *I like/don´t like ... (*Příloha č. 4)

7.2 Pracovní listy

V souvislosti s tématem mé diplomové práce jsem se zúčastnila webináře Práce v grafickém programu CANVA. V tomto programu jsem následně také tvořila a upravovala pracovní listy pro výuku angličtiny. První list je cílený především na upevnění slovní zásoby oblečení. První cvičení je propojené s vazbou *have got* a *has got*. Ve druhém cvičení si žáci procvičí pomocí křížovky psaní slovní zásoby a poslední cvičení je zaměřené na přivlastňování věcí osobám a *Whose ... is this?*. (Příloha č. 5)

Druhý pracovní list jsem připravovala v rámci praxe pro paní učitelku Markétu a je zaměřený na přídavná jména. V prvním cvičení žáci porovnávají nejčastěji druhy zvířat. Vybírají ze dvou nabídnutých slov správné přídavné jméno a připisují podle obrázku druhý druh zvířat. Ve druhém cvičení přiřazují jména osobám dle přiloženého textu. Ve třetím cvičení tvoří věty pomocí obrázků či slov a přídavných jmen a v posledním cvičení tvoří věty opačného významu. (Příloha č. 6)

7.3 Recept na anglické palačinky

Palačinkový den (anglicky *Pancake Day*) se slaví v Anglii. Tato tradice souvisí s masopustním úterým. Angličané tento den jedí palačinky. Traduje se, že lidé chtěli spotřebovat mléko a vejce, které by se během postní doby zkazily, a tak z nich nadělali palačinky. Ve výuce toto téma můžeme zařadit v rámci mezipředmětových vztahů propojením anglického jazyka s pracovními činnostmi. Obsahem takové hodiny může být nejprve písnička o palačinkách, dále seznámení se s novou slovní zásobou prostřednictvím pantomimy *(mix, stir, pour, flip* či *catch)* a především výroba vlastní palačinky podle anglického receptu. V grafickém programu CANVA jsem pro žáky vytvořila čtecí kartičky s receptem na palačinky. (Příloha č. 7). Prvním úkolem žáků je seřadit kartičky do správného pořadí. Pokud se jim tento krok podaří, získají recept na pečení typických anglických palačinek, který si následně vyzkouší v praxi. Při pečení používají slovíčka, která se naučili na začátku hodiny prostřednictvím pantomimy. Kartičky lze i svázat dohromady a vytvořit tak krátkou anglickou kuchařku pro další práci s textem.

Obrázek 9 - Kartičky k receptu na palačinky

7.4 Divadlo kamishibai

Divadlo kamishibai neboli papírové divadlo je technika, o které jsem se poprvé dozvěděla až během rozhovoru s paní učitelkou Petrou. Přišlo mi to zajímavé a pro žáky velmi přitažlivé, tak jsem se rozhodla takové divadlo zahrnout i do své práce. Divadlo lze využít jak v rámci prezenční výuky, kde jde o klasickou formu papírového divadla, tak i v rámci distanční výuky při online hodině, kdy učitel promítá žákům jednotlivé karty a přitom vypráví příběh. Příběh je vhodný pro žáky, kteří se právě v anglickém jazyce začínají učit první věty o čase. Cílem je žáky seznámit se základními frázemi jako je *It´s ... o´clock.* nebo *It´s half past ...* Žáci hodiny poznávají pomocí kresleného příběhu o myších sourozencích Tikovi a Takovi a jejich strýčkovi, který se jmenuje Bimbam.

Při vytváření této pomůcky jsem se inspirovala českou knihou, kde se děti seznamují s hodinami v rodném jazyce. Nakreslila jsem 9 karet formátu A3, které žákům pomohou při porozumění textu. Ručně jsem kreslila pouze obrysy, které jsem následně naskenovala do počítače. U naskenovaných karet jsem odstranila pozadí na webové stránce remove.bg a poté je vybarvovala v programu Malování (Příloha č. 7). Nyní je možné příběh žákům promítat například i na interaktivní ploše. Příběh, který jsem

kreslila na formát A3 jsem nechala zatím v černobílé verzi. Takto připravené karty mohou žáci barevně doplnit v rámci výtvarné výchovy samostatně.

Pokud bude učitel pracovat s interaktivní verzí, text by se měl naučit zpaměti. Lze pracovat i s kartami na formátu A3, kde text může být umístěn na zadní straně těchto karet a vyučující ho žákům předčítá. Po prvotním přehrání divadla učitel může žákům pokládat otázky jako – O kom je příběh?, Kam šli? Co dělali? Následně učitel předčítá příběh znovu a u karet, kde je určeno kolik bylo hodin, společně s žáky vyvodí větnou strukturu pro určování času v anglickém jazyce *It´s ... o´clock.* nebo *It´s half past ...* Vyučující může pro žáky připravit i text v bublinách, který budou přiřazovat k jednotlivým kartám. Vznikne jim tedy komiksový příběh. V rámci výtvarné výchovy mohou žáci vyrobit jednotlivé postavy a kulisy k textu a následně si zkusit tento příběh zahrát formou divadla.

Obrázek 10 – Ukázka karty z divadla kamishibai formou komiksu

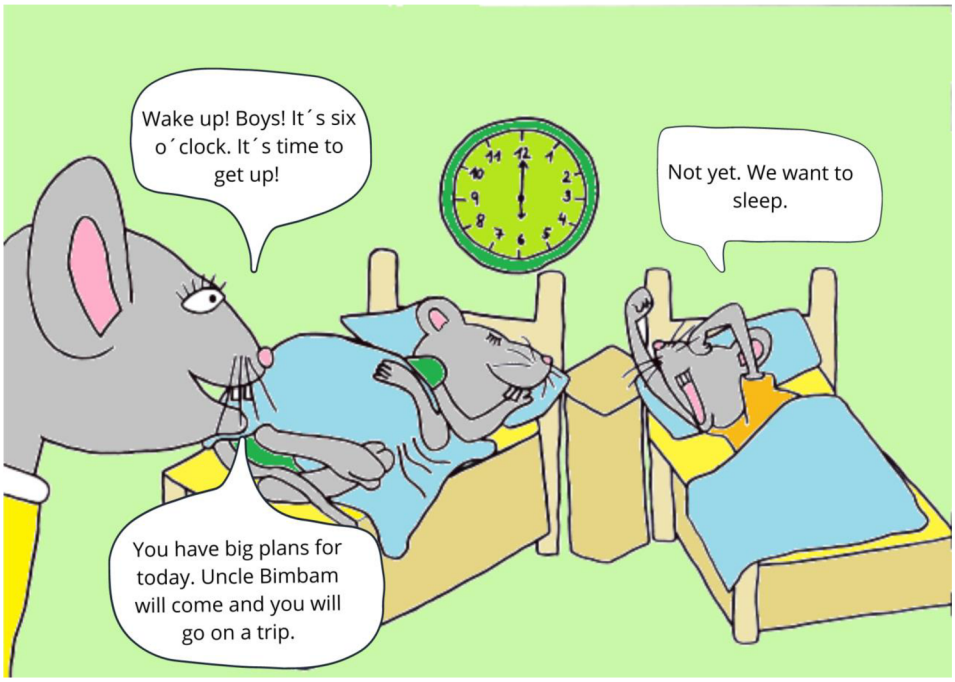

Obrázek 11 – Divadlo kamishibai – Tik, Tak and Bimbam

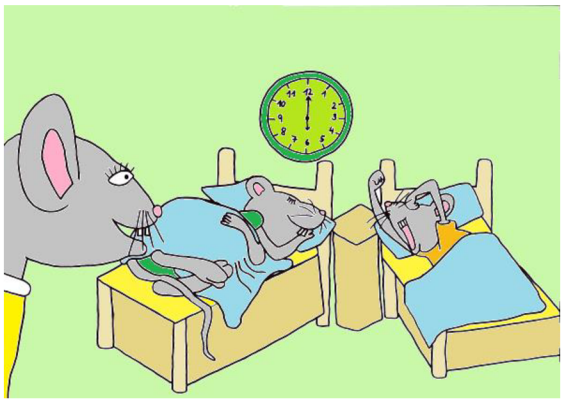

Mother Mouse: "Wake up! Boys! It´s six o´clock. It´s time to get up!"

Tik and Tak: "Not yet. We want to sleep."

Mother Mouse: "You have big plans for today. Uncle Bimbam will come and you will go on a trip."

Mother Mouse: "Have a good time. And don´t forget that you must be back home at five o´clock in the afternoon. I will have a surprise for you."

Tik: "How can we tell that it´s five o´clock?"

Mother Mouse: "The small hand must be on number five and the big hand on number twelve."

Uncle Bimbam: "Don´t worry. I have got a watch."

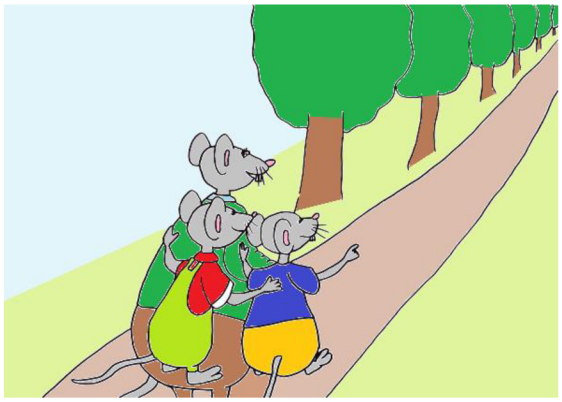

Tik: "What time will we be at the ZOO?"

Uncle Bimbam: "We will be at the ZOO when the small hand is on number ten and the big hand on number twelve."

Tak: "I can´t wait to see the giraffes."

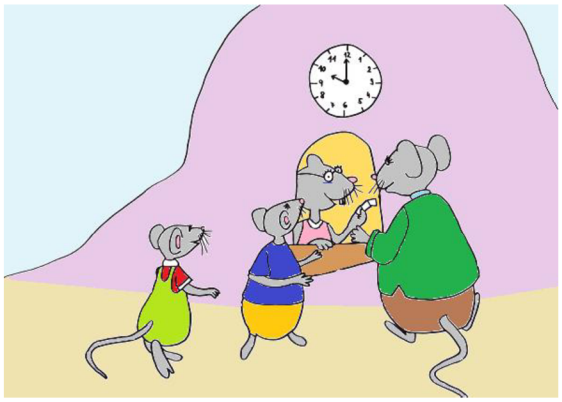

Tak: "What time do you feed the giraffes?"

Cashier: "At two o´clock in the afternoon."

Uncle Bimbam: "When the small hand is on number two and the big hand on number twelve."

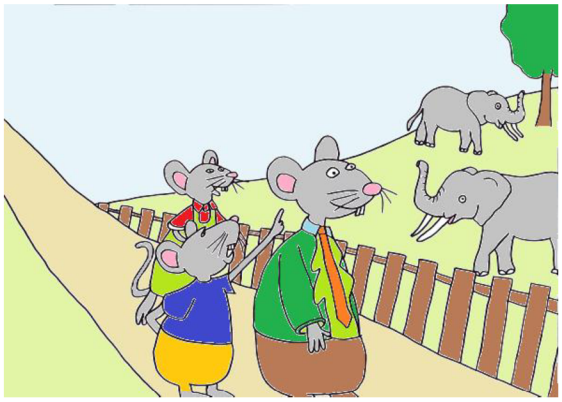

Tik: "I´m hungry. When will we have lunch?"

Uncle Bimbam: "We will have lunch at twelve o´clock."

Tak: "When the small hand is on number twelve and the big hand is on number twelve too!"

Uncle Bimbam: "We have lots of time to see some animals."

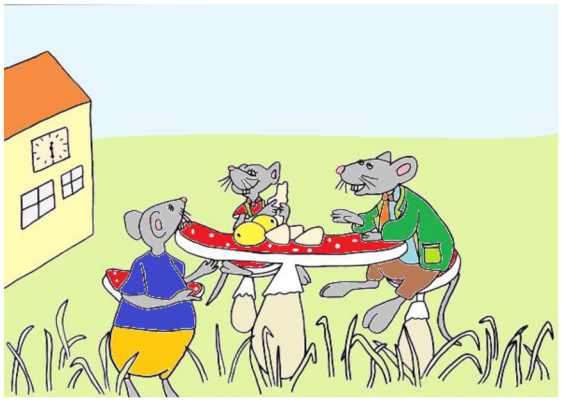

Tak: "Has Tik eaten yet? I don´t want to miss the feeding of giraffes!"

Uncle Bimbam: "Don´t worry, it´s half past twelve only. We have lots of time."

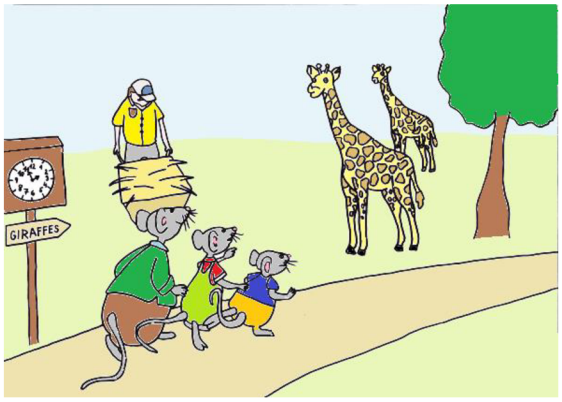

Tak: "I hope that we see the feeding of giraffes."

Uncle Bimbam: "And what time is it?"

Tik: "The small hand is almost on number two and the big hand on number twelve. And here comes the caretaker to feed the giraffes."

Uncle Bimbam: "Children! Look what time it is! It´s half past two. We must catch the train to be home on time. We promised your mother."

Tik: "Oh, yes. We must be home at five o´clock."

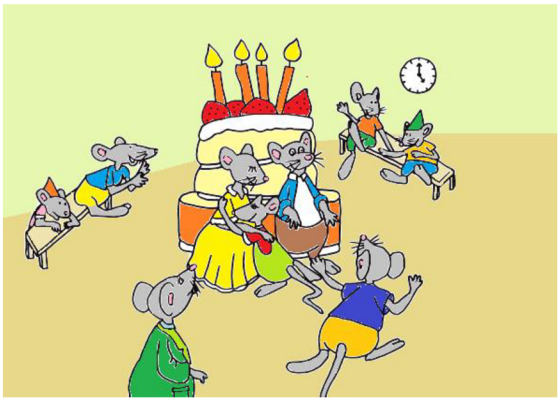

When Tik and Tak came home, they saw all their friends sitting around a birthday cake.

All their friends: "Happy birthday!"

Tik: "I´m happy that we came back on time."

Tak: "This is the most beautiful birthday. And we can even tell the time."

7.5 Orientace ve městě

Následující aktivitu jsem připravovala na hodinu předmětu Didaktika anglického jazyka. Tématem aktivity je orientace ve městě. Pro žáky jsem přichystala kartičky s obrázky směrů a kartičky s odpovídajícím textem. Zpočátku se pomocí těchto kartiček učí jednotlivá slovíčka a slovní spojení, která jim pomohou při následné orientaci ve městě (Příloha č. 8). Jednotlivé příkazy si žáci následně upevňují s pomocí laminované mapy. Na mapě města žáci najdou jednotlivé obchody a služby, fotbalové hřiště, kostel, park, autobusové a vlakové nádraží, parkoviště a další budovy. Jsou zde i názvy dílčích ulic. Mapu mohou učitelé připnout na tabuli, aby na ní viděli všichni žáci, nebo s ní může pracovat skupinka žáků, která má k dispozici například model auta, kterým po mapě jezdí. Jeden z žáků si vybere cíl a naviguje své spolužáky. Žáci mohou po mapě pohybovat autem či cestu podle pokynů spolužáka sledovat očima a na závěr se musí shodnout na místě, kam údajně došli či dojeli. Dále jeden z žáků může imitovat cizince, který město nezná a ptá se pomocí otázky *Excuse me, how do I get to ...?*. Tuto otázku mají při nácviku žáci stále před očima.

Obrázek 12 - Mapa města

Obrázek 13 - Otázka k orientaci ve městě

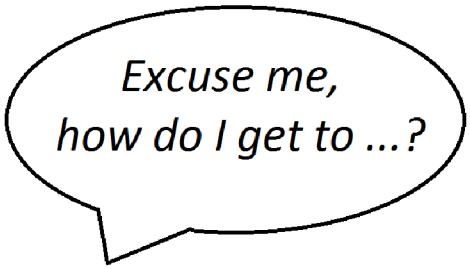

7.6 Interaktivní materiály

Tyto materiály byly vytvořené s ohledem na momentální epidemickou situaci. Aktivity jsem vytvářela pro potřeby distanční výuky na webové stránce wordwall.net. Využití těchto aktivit je rozmanité. Webovou stránku může vyučující žákům sdílet a oni mu říkají, kam má co přiřadit či napsat. Další variantou může být to, že učitel žákům zašle odkaz webové stránky a ti na cvičení pracují samostatně. Po dokončení aktivity žáci kliknou na rámeček „Odeslat odpovědi“ a vyučující jim tak úkol může zkontrolovat. Všechny mnou vytvořené interaktivní materiály lze najít na webové stránce

wordwall.net na profilové stránce Lucie09. Tyto aktivity byly vytvořené pro paní učitelku, která vyučuje anglický jazyk žáky 3. ročníku za účelem procvičení slovní zásoby na téma oblečení a jídlo.

První aktivitu jsem vytvářela pomocí šablony Označený diagram. Obrázek postav jsem vytvořila v programu Malování a následně ho vložila do šablony. Na něm označila body, ke kterým budou žáci připínat kartičky s názvy oblečení. Úkolem žáků je táhnout a následně pustit špendlíky na správném místě na obrázku. Aktivita je vhodná nejen pro opakování slovní zásoby, ale lze ji zařadit i do seznámení s novými slovíčky. Metodou pokusu a omylu mohou žáci připínat slova k obrázku a následně společně s vyučujícím si sdělit správné řešení. Touto zábavnou formou mohou žáci slovní zásobu procvičovat i doma.

Obrázek 14 – Ukázka aktivity podle šablony Označený diagram

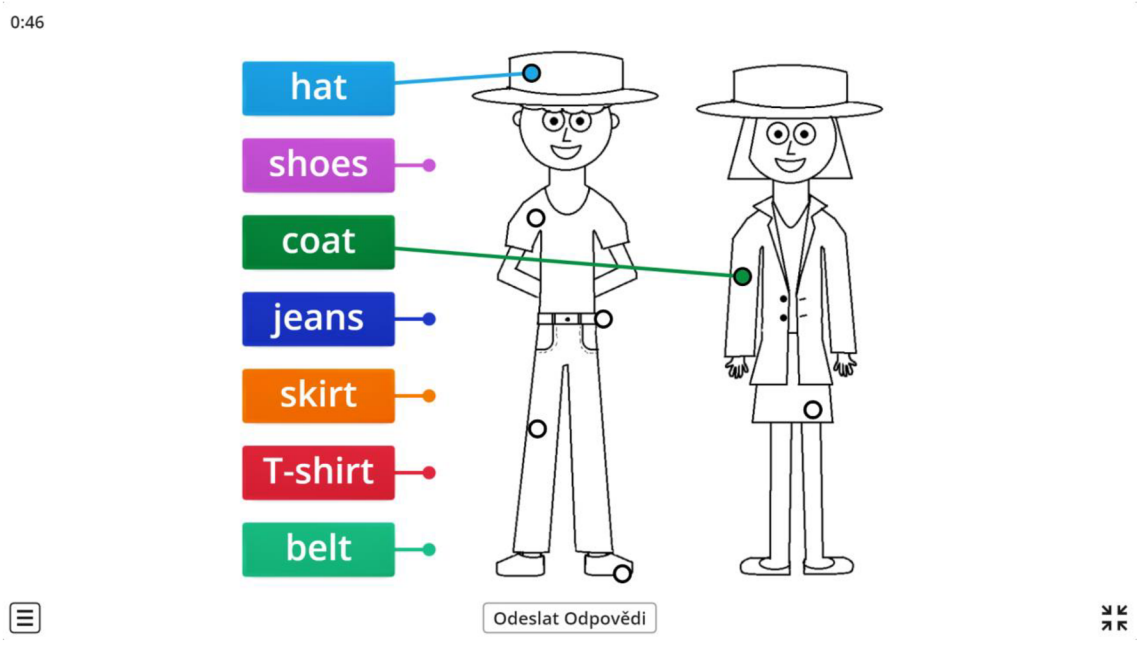

Další aktivita se stejně jako předchozí vztahuje k procvičení slovní zásoby oblečení. Žáci zde přetahují obrázek ke správnému anglickému názvu. Po přiřazení kartiček učitel do výuky může zařadit tvorbu vět s *have got/haven´t got*, kdy každý z žáků si vybere jeden kousek oblečení a ostatním například sdělí, jakou barvu má jeho tričko. Žáci mohou věty tvořit ústně či psát do sešitu. Tuto činnost lze procvičovat i ve dvojici,

kdy jeden z žáků tomu druhému popíše, co má na sobě. Na této aktivitě můžeme procvičit i věty s *has got/hasn´t got*. Jeden z žáků si vybere svého spolužáka a popisuje, jakou má barvu jeho oblečení. Zbytek třídy se pokouší odhalit, kterého kamaráda popisuje. V dobu, kdy se učí slovní zásobu oblečení, by již žáci měli umět barvy. Proto pokud před sebou budou mít přiřazená slovíčka kousků oblečení k obrázkům, neměla by tato činnost pro ně být výrazně náročná. Starší žáci mohou místo vět s *has got* tvořit věty jako *He´s wearing black shoes.* Žáci by měli být schopni utvořit například tyto věty:

She has got blue jeans. *She hasn´t got a purple skirt.*

She has got a pink T-shirt. *She hasn´t got a black jumper.*

She has got brown shoes. *She hasn´t got a red belt.*

Obrázek 15 – Ukázka aktivity podle šablony Spojte odpovídající

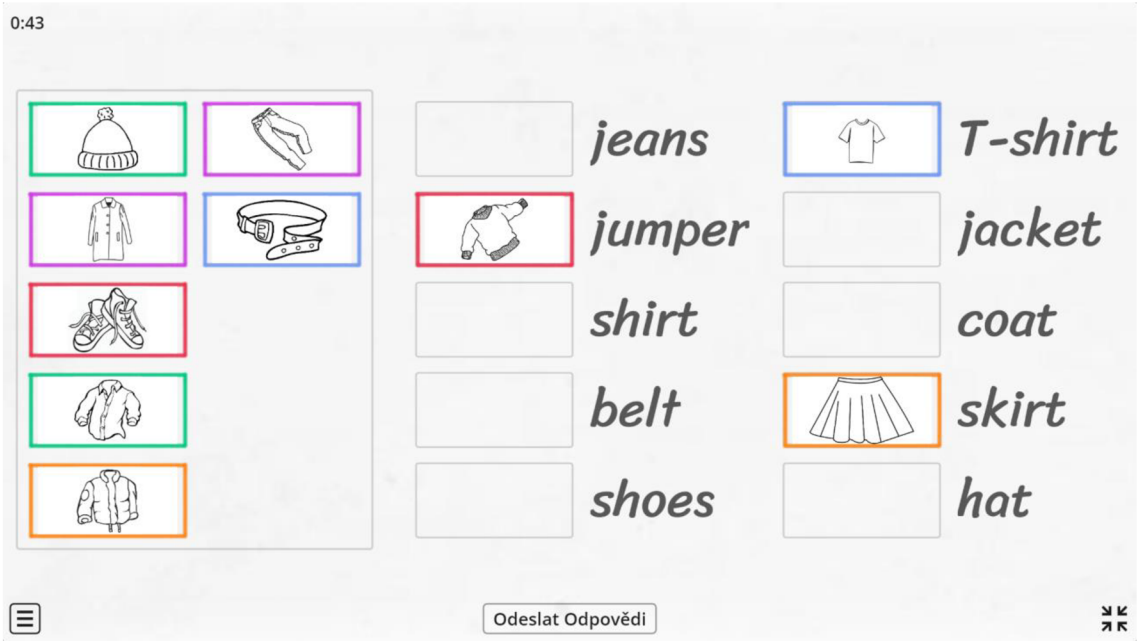

Luštění křížovky je pro žáky velmi atraktivní, proto jsem zařadila tuto aktivitu do tvorby vlastních materiálů. U této křížovky žáci procvičují slovní zásobu na téma jídlo. Po klepnutí na sloupec či řádek se žákovi zobrazí české slovo a jeho úkolem je zadat správný překlad tohoto slova v angličtině. Vyučující po skončení aktivity může vyhlásit nejrychlejšího luštitele. Křížovka totiž zobrazuje i dobu, po kterou žák zadaný úkol řešil.

Obrázek 16 – Ukázka aktivity podle šablony Křížovka

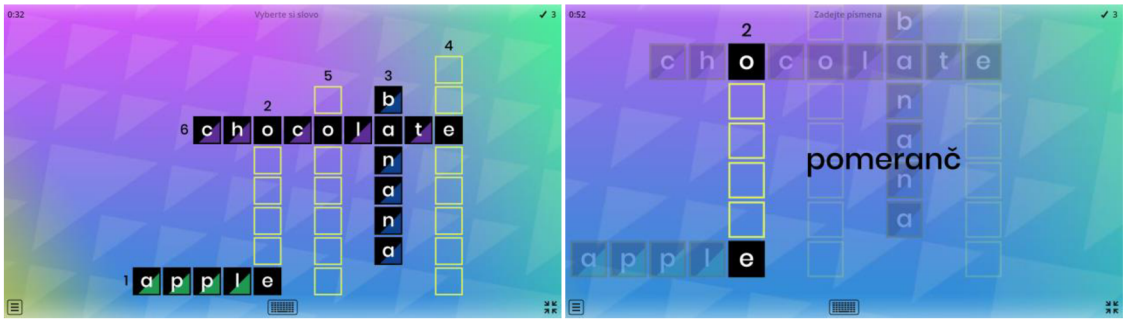

U této aktivity žáci hledají slova na téma jídlo, která jsou ukryta v mřížce. Když žák vidí slovo, klikne na jedno písmeno v tomto slovu a to se mu celé zbarví. Pokud udělá chybu, ubude mu jeden život. Počet zbývajících životů vidí v pravém horním rohu v podobě srdíček. Lze zde také měnit úroveň obtížnosti. Pro mladší žáky můžeme nastavit hledání pouze ve dvou směrech a pro starší i ve čtyřech až osmi. Pokud na úkolu pracuje učitel s celou třídou, je vhodné si každé nalezené slovo společně i vyhláskovat. Upevní se tak slovní zásoba daného tématu.

Obrázek 17 – Ukázka aktivity podle šablony Hledání slov

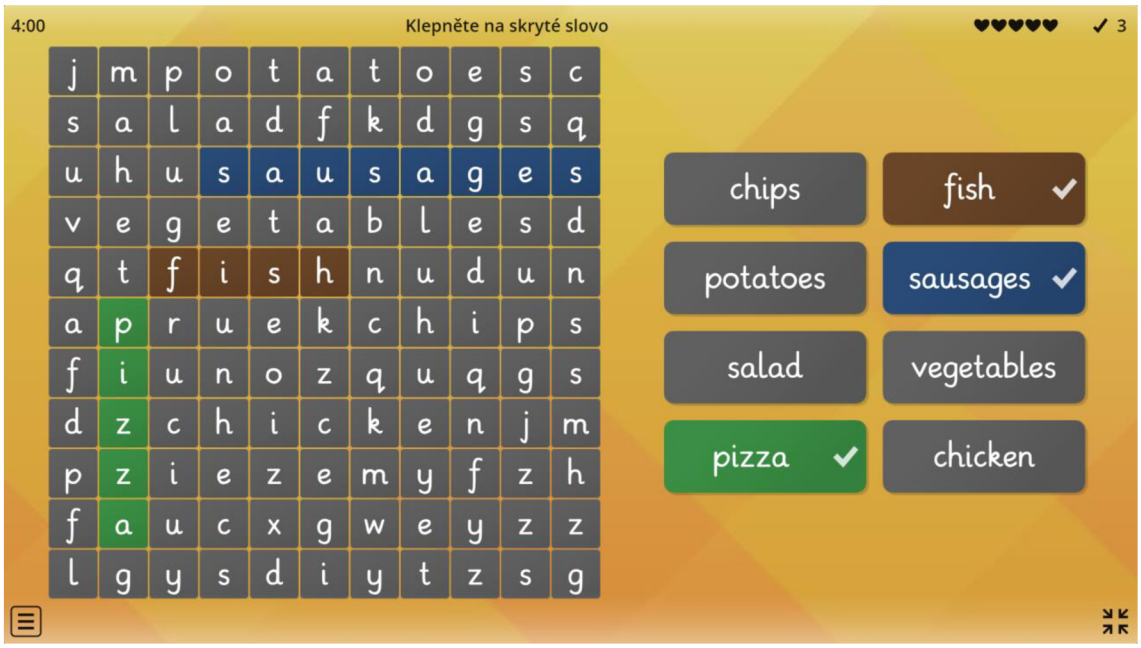

8. Závěr

V rámci předmětu Didaktika anglického jazyka a následující předmětové praxe jsem vytvářela několik pomůcek. V tomto období jsem zjistila, že mě tato činnost opravdu baví a naplňuje. Propojovala jsem anglický jazyk s tvůrčím výtvarným záměrem. Zkušenost s vytvářením pomůcek do hodin Didaktiky anglického jazyka vedla i k tomu, že jsem si toto téma vybrala k širšímu zpracování v rámci mé diplomové práce.

V průběhu diplomové práce jsem se zabývala materiály a pomůckami, které si učitelé vytvářejí do hodin anglického jazyka na 1. stupni základní školy. V teoretické části jsem se zaměřila na učební pomůcky vhodné do hodin cizího jazyka obecně. V rámci kapitoly o učebnicích jsem na základě odborné literatury zjišťovala například jejich výhody a nevýhody. Dále jsem se zaměřila na nejpoužívanější učebnice na 1. stupni základní školy a jejich doplňkové materiály. Kromě učebnic jsem vyhledávala informace o pracovních listech, kde jsem uvedla i několik typů nejčastějších cvičení, s kterými jsem se během své praxe setkala. V rámci kapitoly o skutečných předmětech jsem představila dvě aktivity využitelné v hodinách anglického jazyka. Následně jsem se zabývala obrázkovými kartami, kartami se slovy, tabulkami a informačními a komunikačními technologiemi. Jedna z části teoretické oblasti se věnovala vytváření a výrobě vlastních materiálů, konkrétně důvodům a kritériím pro vytváření nebo přizpůsobování vlastních materiálů a překážkám při vytváření těchto pomůcek. Zmapovala jsem i webové stránky, které podporují učitele k vytváření vlastních materiálů. Přibližně z 25 webových stránek jsem vybrala podle mého názoru ty nejpovedenější – čtyři domácí a čtyři zahraniční. Nejvíce mě zaujala stránka wordwall.net, kterou jsem využila i při vytváření vlastní sady pomůcek.

Praktickou část jsem rozdělila na dvě složky. Cílem první části bylo zjistit, jaké učiteli vytvořené učební materiály se používají v hodinách anglického jazyka na 1. stupni základní školy a jakým způsobem je s žáky využívají. Dále jsem zjišťovala časovou a finanční náročnost na tuto přípravu a případné potíže s vytvářením vlastních materiálů. Formou strukturovaného rozhovoru jsem se dotazovala pěti vyučujících základních škol. Dozvěděla jsem se o nejrůznějších pomůckách, které paní učitelky

používají a především o těch, které si samy vytvářejí. Ve druhé části jsem se zaměřila na vytvoření vlastní sady pomůcek. Částečně jsem se inspirovala rozhovory s paní učitelkami. Připravovala jsem obrázkové karty, pracovní listy, čtecí a zároveň obrázkové karty pro snadné porozumění receptu na anglické palačinky, divadlo kamishibai, pomůcku na orientaci ve městě – mapu a kartičky se směry a interaktivní materiály vytvořené na webové stránce wordwall.net. Všechny interaktivní materiály jsem tvořila s reakcí na epidemickou pandemii a tudíž výuku, která byla v té době uskutečňována online pro začínající paní učitelku. V této nelehké době tuto pomoc velmi uvítala.

Diplomová práce mi přinesla nové poznatky a zkušenosti. Rozšířila jsem si znalosti v oblasti učebních pomůcek používaných v hodinách anglického jazyka. Poznala jsem mnoho webových stránek, na kterých vyučující mohou nakupovat již hotové materiály či zde pouze čerpat inspiraci. V rámci rozhovorů jsem se seznámila s novými pomůckami jako je například divadlo kamishibai. Získala jsem zkušenost s vytvářením aktivit v programu wordwall.net. Měla jsem možnost v programu připravit aktivity nejen do výuky anglického jazyka a jak žáky, tak i mě práce ve wordwall.net velmi bavila. Věřím, že program budu i nadále využívat. Vždy jsem měla ráda kreslení a práci s grafikou. Díky této diplomové práci jsem se naučila pracovat v grafickém programu CANVA. Z vlastní zkušenosti vím, že žáci s pomůckami, které vytváří učitel pro ně na míru, pracují s nadšením. I distanční výuka ukázala, jak je důležité být schopen si vytvářet vlastní materiály.

Summary

The theme of my diploma work is The Teacher-created teaching materials for the teaching of foreign languages. The aim of this work was to find out what teaching materials in English language teaching in the Grade 1 of primary school teachers use and, above all, whether they create their own teaching aids and what teaching aids. Another aim was to create a set of teaching tools that can be used with pupils during English language lessons.

In the theoretical part I characterized the teaching aids. At first, I focused on the teaching aids which are suitable for English language lessons. In the chapter about textbooks, I found out their advantages and disadvantages on the basis of the scientific literature. I also focused on the most used textbooks in the Grade 1 of primary school and their complementary materials. Except for the textbooks, I looked up information about worksheets, where I listed several types of the most frequent exercises I had encountered during my practice. In the chapter about the real subjects, I presented two activities which are usable in English lessons. After that I dealt with the picture cards, the cards with words, the spreadsheets and information and communication technologies. One part of the theoretical field was devoted to the creation and manufacture of own materials, specifically the reasons and criteria for creating or adapting own materials and the obstacles to creating of these teaching aids. I also dealt with domestic and foreign websites that encourage teachers to create their own learning tools. In my opinion, out of about 25 websites I chose the best ones - four domestic and four foreign. I was most interested in wordwall.net. I also used this website to create my own teaching aids.

The practical part is divided into two components. The aim of the first part was to find out what teacher-generated teaching materials are used in English language lessons in the Grade 1 of primary school and how they are used it with pupils. I also investigated the time and financial demands of this preparation and possible difficulties in creating own materials. In the form of a structured conversation, I questioned five primary school teachers. I learnt about the various tools that the teachers use in English

lessons and, above all, the ones they create for themselves. They most often use the worksheets, the flash cards and the games. There were also the textbooks, workbooks, real subjects and books in a smaller number of answers. All respondents create their own teaching aids, the most common reason is to adapt to a specific group of students. They make most flash cards on his own. They are mainly inspired by various websites. The intensity of using of their own materials is diverse for the teachers. Some teachers use them each lesson, others say that it depends on the topic of the teaching. The time of preparation of own materials depends mainly on the length of the teaching practice. Beginners create more than teachers who have long-term experience and they use only previously created material. The only difficulty in creating of the own teaching aids is the time, the teachers do not mention other difficulties. Most respondents agree that these tools make students more motivated to learn. They feel that they are playing and not learning. In the second part I focused on the creating of my own set of tools. I have already created several teaching aids in the subject Didactics of the English Language and during my subject practice. At this moment I found that I really enjoyed this activity. I connected the English language with a creative artistic intention. The creating of teaching aids for this subject Didactics of the English language also led to the fact that I chose this thesis as a diploma work. When I made other teaching aids, I was mainly inspired by interviews with the teachers. I prepared picture cards, worksheets, kamishibai theatre, a tool for orientation in the city - a map and direction cards, reading and picture cards for easy understanding of the recipe for English pancakes and interactive materials created on the wordwall.net website. I made all the interactive materials in response to the epidemic pandemic for the teaching that was done online for the beginning teacher. In this difficult time, she was very happy for this help. The diploma work brought me new knowledge and experience, which will be contributive for me in my teaching practice.

Seznam použité literatury

BREWSTER, Jean, Gail ELLIS a Denis GIRARD. *The primary English teacher´s guide.* 5th ed. Harlow: Penguin Books, 2004. Penguin English guides. ISBN 0-582-44776-3.

DOFF, Adrian. *Teach English: a training course for teachers*. Cambridge: Cambridge University Press in association with the British Council, 1990. ISBN 0-521-34864-1.

DOSTÁL, Jiří. *Učební pomůcky a zásada názornosti.* Olomouc: Votobia Olomouc, 2008. ISBN 978-80-7409-003-5.

GALL, M. D. *Handbook for evaluating and selecting curriculum materials*. Oregon: University of Oregon, 1981. ISBN 0-205-07294-1

GESCHWINDER, J., RŮŽIČKA, E., RŮŽIČKOVÁ, B. *Technické prostředky ve výuce.* Olomouc: UP, 1995. ISBN 80-706-7584-5.

HOWARD, Jocelyn., MAJOR, Jae. *Guidelines for Designing Effective English Language Teaching Materials* [online]. c2004, [cit. 2021-04-05]. <https://www.researchgate.net/publication/237476568_Guidelines_for_Designing_Effective_English_Language_Teaching_Materials>

JOHANSSON, T.: *Teaching material in the EFL clasroom.* [Diplomová práce.] Spring 2006. Växjö University. School of Humanities. Vedoucí diplomové práce: Maria Estling Vannestål

KLEMENT, M., DOSTÁL, J., KUBRICKÝ, J., BÁRTEK, K. *ICT nástroje a učitelé:adorace, či rezistence?*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5092-6.

KOMOSNÝ, J. *Učební pomůcky a didaktická technika ve výuce odborných předmětů*. [Závěrečná práce.] Brno 2013. Masarykova univerzita. Fakulta pedagogická. Vedoucí závěrečné práce Mgr. Pavel Pecina, Ph.D.

KRPEJŠOVÁ, M. *Využití ICT ve výuce anglického jazyka na 1. Stupni ZŠ.* [Diplomová práce.] České Budějovice 2019. Jihočeská univerzita. Fakulta pedagogická. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Lucie Betáková, M.A., Ph.D.

MAŇÁK, J. *Nárys didaktiky*. Brno: MU, 2003. ISBN 80-210-3123-9.

MOON, Jayne. *Children learning English*. Oxford: Macmillan Publishers Limited, 2005. ISBN 1-4050-8002-7.

PETTY, Geoff. *Moderní vyučování.* 6., rozš. a přeprac. vyd. Přeložil Jiří FOLTÝN. Praha: Portál , 2013. ISBN 978-80-262-0367-4.

PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4.

RAMBOUSEK, Vladimír., a kol. *Technické výukové prostředky.* Praha: SPN, 1989.

RIES, L.; KOLLÁROVÁ, E. *Svět cizích jazyků.* Bratislava: Didaktis, 2004. ISBN 80-89160-11-5.

SHAFIQUE, Khawaja. *Audio visual aids* [online]. c2016, [cit. 2021-03-13]. <https://www.slideshare.net/KhawajaShafique/audio-visual-aids-70499929>

UR, Penny. *A course in language teaching: practice and theory*. Repr. Cambridge: Cambridge University Press, 1996. Cambridge teacher training and development. ISBN 0-521-44994-4.

VALE, David a Anne FEUNTEUN. *Teaching children English: a training course for teachers of English to children*. Cambridge: Cambridge University Press, 1995. Cambridge teacher training and development. ISBN 0-521-42235-3.

WEN-CHENG W., CHIEN-HUNG L., CHUNG-CHIEH L. *Thinking of the Textbook in the ESL/EFL Classroom* [online]. c2011, [cit. 2021-04-05]. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1080671.pdf>

Seznam učebnic zmíněných v diplomové práci

MAIDMENT, Stella. *Happy House 1: Učebnice angličtiny (New Edition).* Oxford University Press, 2011. ISBN 978-0-19-475104-9.

MAIDMENT, Stella. *Happy Street 2: Učebnice angličtiny (New Edition).* Oxford University Press, 2011. ISBN 978-0-19-475107-0.

STRANGE, Darek. *Chatterbox 1 Activity Book*. Oxford University Press, 2006. ISBN 978-0-19-432432-8.

STRANGE, Darek. *Chatterbox 1 Pipil´s Book*. Oxford University Press, 2006. ISBN 978-0-19-432431-1.

HUTCHINSON, T., HARDY-GOULD, J., TRNOVÁ, M. *Project 1: Pracovní sešit s poslechovým CD a Project Online Practise (4th).* Oxford University Press, 2014. ISBN 978-0-19-476485-8

HUTCHINSON, T., HARDY-GOULD, J., TRNOVÁ, M. *Project 1 Učebnice (4th).* Oxford University Press, 2014. ISBN 978-0-19-476465-0

Přílohy

Příloha č. 1 – Nejčastější typy cvičení v pracovních listech

• Spoj.

Read and match. Přečti a spoj.

It´s hot and sunny.

It´s snowing.

It´s foggy.

It´s raining.

It´s cloudy.

• Napiš větu ve správném pořadí.

Words are mixed up. Slova jsou smíchaná.

I long brown hair. got have _____

has blond Dan got hair. _____

hair? got Has short Andrew _____

She hair. long has´t got _____

• Seřaď písmena do správného pořadí.

Letters are mixed up. Písmenka jsou přeházená.

DEB - _____

SECABOOK - _____

CHIAR - _____

WADRBORE - _____

CHENKIT - _____

ROOMBED - _____

ROOMBATH - _____

LLBA - _____

• Doplň chybějící písmena.

Complete the words. Doplň slova.

J__MPER	S__ __ RT	TR__ __ SE__ S	__LO__ES
__OCK__	S__OES	T- __HIR __	H__T

• Doplň chybějící slova.

První příklad cvičení je jednodušší. Žáci zde vybírají pouze ze dvou možností.

Fill in *is* or *are*. Doplň *is* nebo *are*.

It _____ a mushroom.	It _____ an old bag.
This _____ a pink skirt.	They _____ red planes.
They _____ twenty dinosaur.	They _____ green kites.
This _____ a big boat.	This _____ a fat pig.

Druhý příklad tohoto typu cvičení je pro žáky složitější. Musí se rozhodnout, zda danou činnost dělají rádi či neradi a zároveň v tomto cvičení volí správné sloveso.

Choose and write. Vyber a napiš.

	going
like	watching
don´t like	swimming
	dancing
	playing

I _____ television.

I _____ football.

I _____ to the supermarket.

I _____ .

I _____ with my friend.

• Odpověz na otázku.

Write sentences. Piš věty.

What´s this? _____

What are these? _____

What´s this? _____

What are these? _____

What´s this? _____

What are these? _____

• Utvoř větu/otázku/odpověď.

Make questions for the answer with *have got* or *has got*. Utvoř otázku k odpovědi s *have got* nebo *has got*.

1. *Have you got a kite?*? Yes, I have got a .
2. ……? No, he hasn´t got a .
3. ……? No, they haven´t got a .
4. ……? Yes, I have got a .
5. ……? No, she hasn´t got a .

• Zakroužkuj správné.

První ukázka cvičení je zaměřená na slovní zásobu. Žáci vybírají vhodné slovo odpovídající obrázku.

Read and circle. Přečti a zakroužkuj.

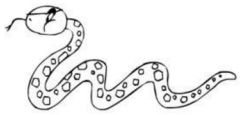

1. thin fat

2. old young

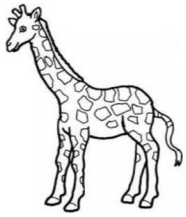

3. tall short

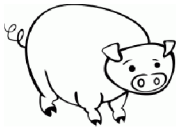

4. thin fat

5. long short

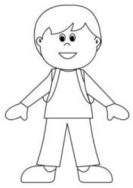

6. old young

V ukázce druhého cvičení žáci pracují s celými větami, v kterých kroužkují dvě správná slova souhlasná s obrázkem.

Read and circle the correct words. Přečti a zakroužkuj správná slova.

He´s/She´s got short/long hair.

He´s/She´s got brown/blond hair.

He´s/She´s got short/long hair.

He´s/She´s got black/brown hair.

He´s/She´s got big/small mouth.

He´s/She´s got big/small eyes.

Příloha č. 2 – Flash cards Příšerky

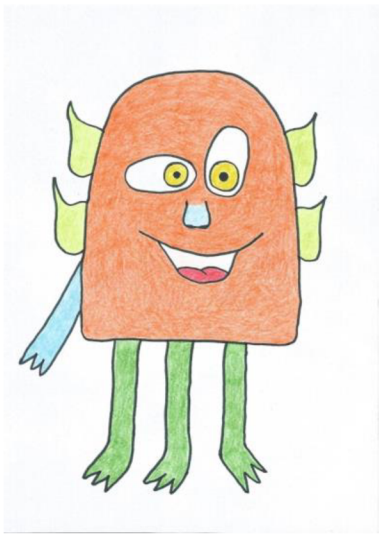

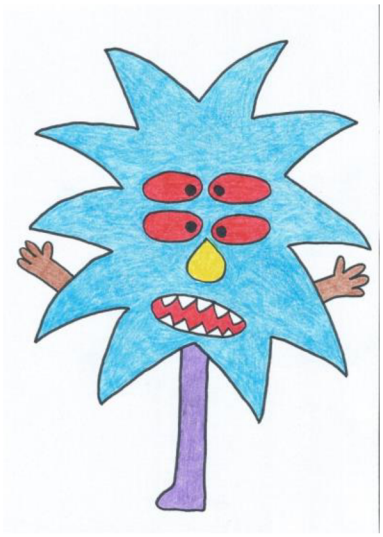

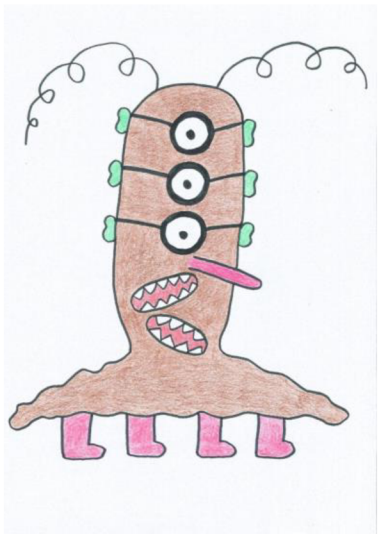

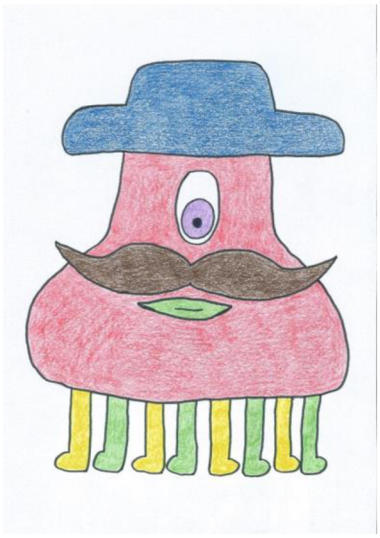

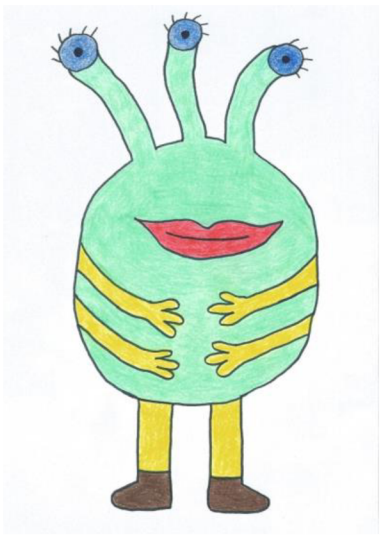

Příloha č. 3 – Flash cards Speciální jídlo

Příloha č. 4 – Flash cards vytvořené žáky Ovoce a zelenina

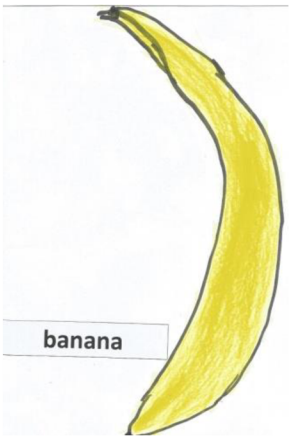

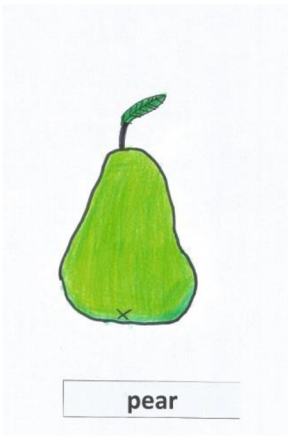

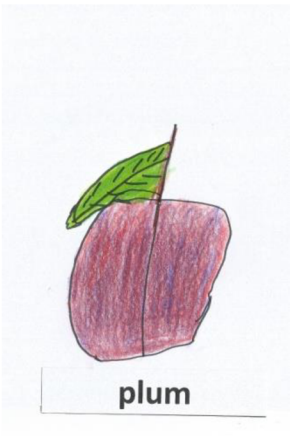

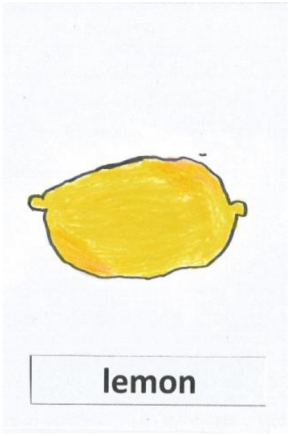

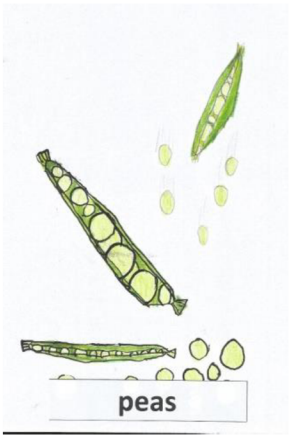

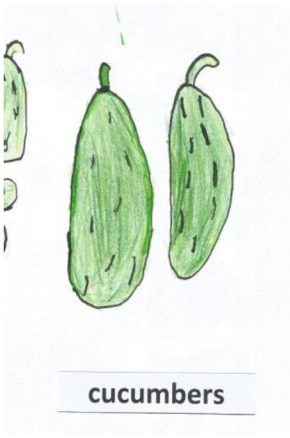

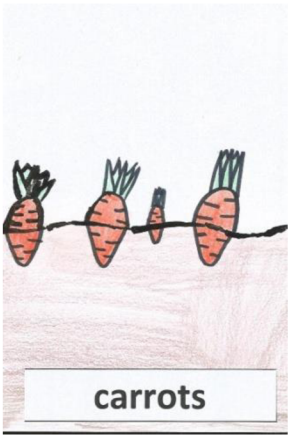

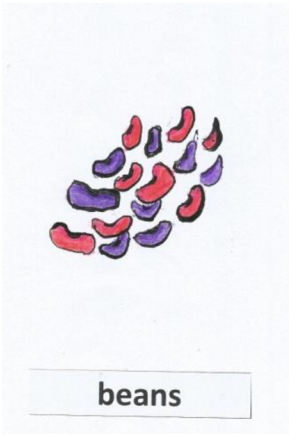

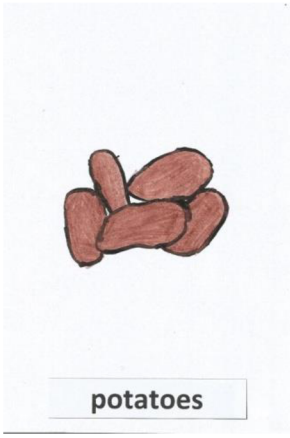

Příloha č. 5 – Pracovní list Clothes

CLOTHES

1. READ AND COLOUR.

I have got a green T-shirt.
I have got a brown hat.
I have got blue jeans.
I have got a red belt.
I have got black shoes.

She has got a white T-shirt.
She has got a purple skirt.
She has got a pink coat.
She has got a yellow hat.
She has got brown shoes.

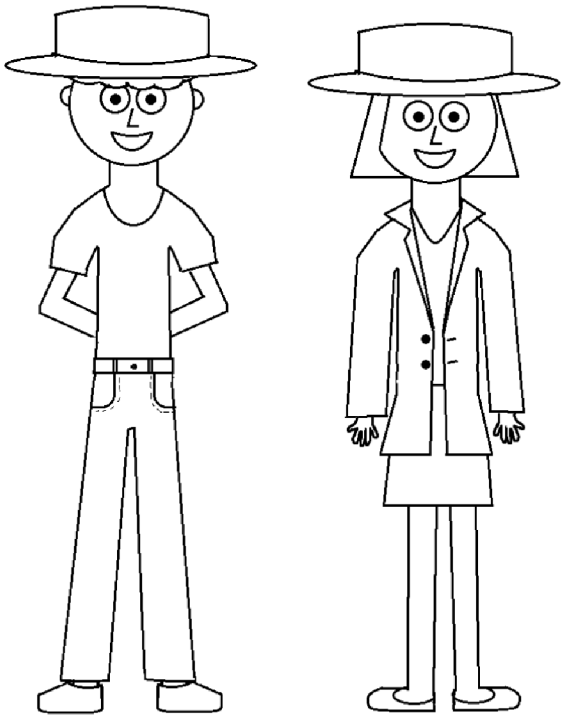

2. CROSSWORD.

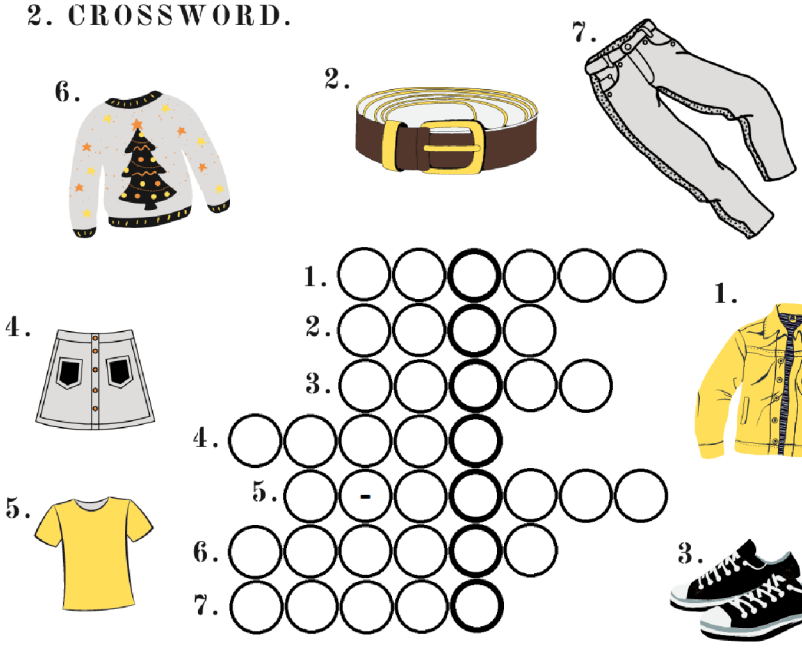

3. FIND AND ANSWER.

Whose T-shirt is this? ....It´s Alex´s T-shirt.....

Whose skirt is this? .....

Whose shirt is this? .....

Whose hat is this? .....

Whose coat is this? .....

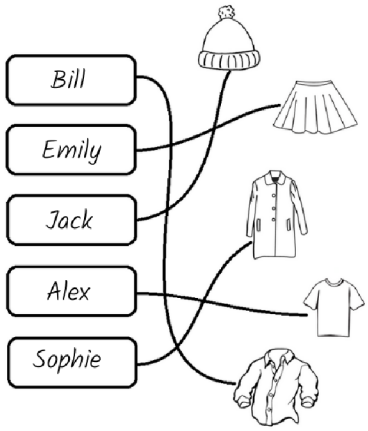

Příloha č. 6 – Pracovní list Adjectives

ADJECTIVES

1. CHOOSE AND WRITE.

Parrots are ..... than .....

(bigger/smaller)

Giraffes are ..... than .....

(taller/shorter)

Horses are ..... than .....

(faster/slower)

Hamsters are ..... than .....

(bigger/smaller)

My dad is ..... than my .....

(older/younger)

2. READ AND WRITE THE NAMES.

John is younger than Bill and older than Collin.
Collin is younger than John and Bill.
Is Bill older than Collin? .....

....

3. MAKE SENTENCES.

Tom (slower) .....

(friendlier) .....

Laura (happier) Mia .....

(smaller) .....

(taller) .....

4. MAKE OPPOSITE SENTENCES.

are fatter than snakes.

.....

My aunt is younger than my uncle.

.....

Pandas are slower than .

.....

are smaller than cows.

.....

Příloha č. 7 – A pancake recipe

A PANCAKE RECIPE

Equipment:
a whisk
a bowl
a frying pan

Ingredients:
some oil
2 eggs
1 cup of flour
1 cup of milk
sugar
lemons

Break the eggs into the bowl.

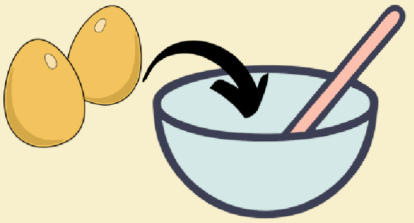

Mix the eggs with milk using a whisk.

Put in the flour and stir it until you get a nice smooth batter.

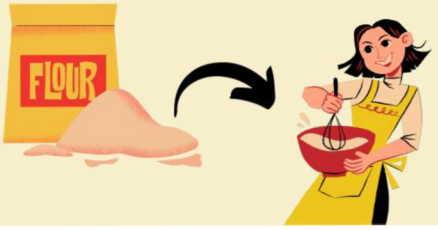

Pour some oil into the frying pan and put the frying pan on the cooker.

When the oil is warm, gently pour the batter into the frying pan.

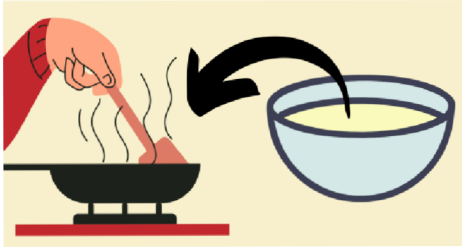

When the batter is frying nicely, get ready to flip the pancake in the air! Try to catch it if you can!

Take the pancake out of the frying pan. Sprinkle some sugar on it. Squeeze some lemon on it.

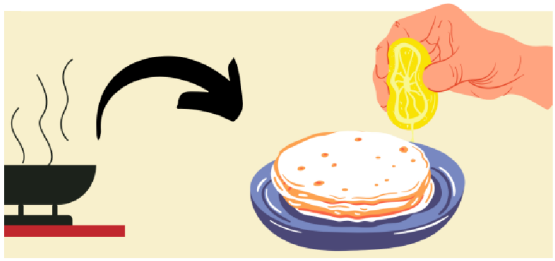

Roll the pancake and eat it.

Příloha č. 8 – Orientace ve městě

	Go straight on
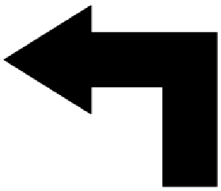	Turn left
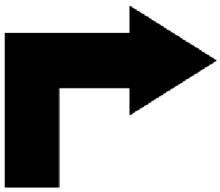	Turn right
	Go past
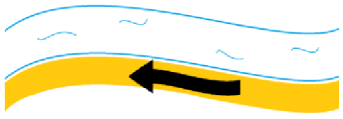	Go along (the river.)
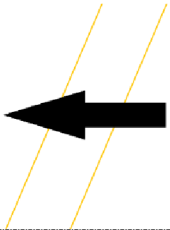	Cross (the street.)

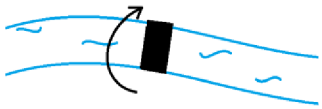	Go over (the bridge.)
	next to
	opposite
	between
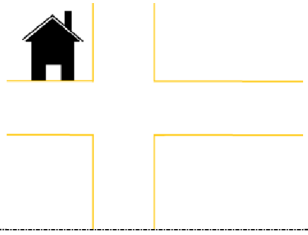	at the corner (of)
	on the right
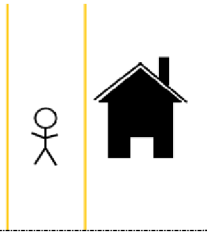	on the left